Рэгіянальная газета. Rh.by

тэлетыдзень

НАЙЛЕПШАЯ РЭГІЯНАЛЬНАЯ ГАЗЕТА ГОДА 2015

НАЙЛЕПШАЯ РЭГІЯНАЛЬНАЯ ГАЗЕТА ГОДА 2017

Выходзіць па пятніцах. Выдаецца з красавіка 1995 года. Выдавец ТАА "Рэдакцыя газеты "Рэгіянальная газета".

12+

12 студзеня 2018 года №2 (1185)

Адна зямля

Астравец

Смаргонь

Ашмяны

Гутарка з пераможцам "Асобы года-2017" у намінацыі "Учынак года"

старонка 18

Маладзечанка распавяла пра збор подпісаў за перанос вілейскага анкадыспансера

старонка 3

Жыхар Краснаярска з крывіцкімі каранямі прагадвае сваю прабабулю

старонка 8

Фітнес-трэнер: "Навагоднія святы – стрэс для арганізма"

старонка 22

Пешахода насмерць збіла машына ў дзень яго нараджэння

старонка 4

"Людзі шукаюць прычыны хвароб, хаця самі стварылі праблему смеццем"

Пра "круглы стол" на тэму экалогіі чытайце на старонках 20-21.

Колькі часу раскладаецца смецце?

- шкло — не раскладаецца
- пластык — 450 гадоў
- цыгарэта, шкарпэткі — 1-5 гадоў
- бляшанка — 200 гадоў
- падгузнік — 450 гадоў
- агрызак — 2 месяцы
- газета — 1,5 месяцы
- кардон — 2 месяцы

Крыніца: Greenpeace

Інфаграфіка Аляксандра ПАРАХІ.

Каб абараняць правы інвалідаў, трэба, каб самі інваліды ведалі іх

Сярод удзельнікаў прэс-ланча былі прадстаўнікі ўлады, супрацоўнікі цэнтра сацыяльнага абслугоўвання інвалідаў, інваліды і іх сем'і.

Ларыса Шчарбачэвіч.

Галіна Рай.

Віктар Субач.

ВАЛОЖЫН

Прэс-ланч, прысвечаны распаўсюджанню і выкарыстанню ідэй Канвенцыі "Аб правах інвалідаў" адбыўся ў Валожынскім тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва, дзе ўжо 10 гадоў працуе аддзяленне дзённага знаходжання інвалідаў.

Сустрэчу можна было раздзяляць на тры блокі. У першым ішла гаворка пра само аддзяленне, у другой частцы быў агучаны праект распаўсюджання ідэй Канвенцыі і апошняя, самая гарачая частка, тычылася абмеркавання сітуацыі ў Валожыне, калі запрошаныя інваліды і сем'і інвалідаў выказаліся пра тое, чаго на дадзены момант не хапае для іх паўнавартаснага жыцця.

Загадчыца аддзялення дзённага знаходжання інвалідаў **Ларыса Шчарбачэвіч** расказала:

– 10 гадоў таму для аддзялення быў выдзелены толькі адзін пакойчык у тэрытарыяльным цэнтры. Ды і запрашаць да нас інвалідаў было цяжка. Многія сем'і не разумелі, што гэта дасць хвораму чалавеку. Аднак ужо ў першы год запрацавалі гурткі "Майстар кухні", "Фотаатэлье". Нашы "хлопчыкі" і "дзяўчынкі" сталі з задавальненнем наведваць гурткі, вучыцца чамусьці новаму, знаёміцца паміж сабой.

Сёння аддзяленне наведваюць 80 чалавек з інваліднасцю.

Тут працуюць майстэрні, гурткі. Людзі з інваліднасцю маюць магчымасць займацца творчасцю: маляваць і выразаць, рабіць вырабы з саломкі і іншых матэрыялаў. Тут вучаць садзіць кветкі і агарод, вырошчваць нават грыбы. Ладзяцца сустрэчы з цікавымі людзьмі, сюды прыязджаюць вядомыя спевакі, пісьменнікі, акцёры.

– Таму, калі Беларусь у канцы 2016 года ўсё ж ратыфікавала міжнародную Канвенцыю, – кажа Ларыса Шчарбачэвіч, – стала зразумела, што праект такі проста неабходны, бо, як гэта ні сумна, праблемы існуюць. І яны тычацца не толькі добраўпарадкавання гарадоў і вёсак для зручнасці інвалідаў.

– Але да таго, як мы пачнём абараняць правы інвалідаў, трэба, каб самі інваліды былі інфармаваныя, ведалі свае правы, – падкрэсліла **Галіна Рай**, дырэктар Валожынскага тэрытарыяльнага цэнтра сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва.

Праектам прадугледжаныя азнаямляльныя мерапрыемствы, каб расказаць людзям з асаблівасцямі, на што яны маюць права і як яны змогуць скарыстацца гэтым правам у сябе дома.

У аддзяленні павінны працаваць валанцёры

Старшыня праўлення грамадскай арганізацыі "Беларускае таварыства інвалідаў" **Віктар Субач**, што прысутнічаў на сустрэчы, парыраваў:

– Інваліды, якраз-такі, ведаюць, што гэта за Канвенцыя, вы пазнаёмце з ёй людзей, ад якіх залежыць, ці будзе ў інваліда вазок або ці будзе ў яго магчымасць выйсці на вуліцу, а то прыходзіш да іх, а яны вачыма лыпаюць і не ведаюць, што гэта такое.

У бліжэйшых планах гэтай грамадскай арганізацыі дамагчыся поўнай рэалізацыі ўжо прынятых дзяржаўнымі органамі праграм па безбар'ерным асяроддзі і прыладжвання аб'ектаў сацыяльнай і жылой інфраструктуры для пражывання і перамяшчэння інвалідаў-калясачнікаў. Віктар Альгертавіч падкрэслівае, што такія праграмы па безбар'ерным асяроддзі павінны забяспечваць магчымасць судовага пераследу тых юрыдычных асоб, якія ігнаруюць патрабаванні гэтай праграмы.

Гэтыя словы старшыні грамадскай арганізацыі падхапілі і самі інваліды, якія прысутнічалі на сустрэчы.

– Вы паглядзіце, як я, сляпы, сабе каля дома плітку паклаў, а то хадзіў, чапляўся нагамі. Сварыўся з тымі "спецыялістамі", што клалі плітку, а мне адказваюць: "Як умеем, так і робім".

Узрушаліся таксама і таму, для чаго ў горадзе зрабілі высокія бардзюры. Прычым, гэта датычыцца не толькі Валожына. Банкі, магазіны пандусы зрабілі, але які ад іх толк, калі па ўсім горадзе зробленыя высокія бардзюры? І чалавек на вазку або сляпы проста не можа пераехаць іх ці пераступіць.

– Было б добра, каб за аддзяленнем замацавалі якіх-небудзь валанцёраў, – прапанавала жанчына з Івянца. І расказала сваю гісторыю:

– Майму дзіцяці 16 гадоў, ён у інвалідным вазку і ў яго працуе адна рука. А я фізічна не магу падымаць яго. Нас запрашаюць і на ёлкі, і ў цырк, але як туды трапіць? Калі няма дапамогі, няма каму спусціць яго да машыны? Кажуць, мы па законе маем права на вазок з электрапрыводам. Было б добра, каб дзіця магло кіраваць сваім вазком адной рукой. Да каго звяртацца з гэтай просьбай?

Жанчыне паабяцалі адказаць на пытанне. Хочацца думаць, што гэта маленькая дапамога адной канкрэтнай сям'і стане першай цаглінкай у рэалізацыі такой вялікай і важнай праграмы, як абарона правоў інвалідаў.

Фота аўтара.

Наталля ТУР
natali.turenok
@gmail.com
8-044-
566-26-99

“Людзі баяліся, што іх прозвішчы “засвецяцца” ў высокай інстанцыі”

Маладзечанка распавяла, як збірала подпісы за перанос анкадыспансера з будынка былой вілейскай турмы

ВІЛЕЙКА, МАЛАДЗЕЧНА

Днямі ўслед за пісьмом у Адміністрацыю Прэзідэнта ад віляйчан пайшло такое ж пісьмо пра будаўніцтва новага анкадыспансера ў Вілейцы ад маладзечанцаў.

Пад пісьмом – 200 подпісаў. Ініцыятарам справы стала маладзечанка **Кацярына Шытыка** – дырэктар аднаго з прыватных прадпрыемстваў горада.

– Пачалося ўсё з таго, што па сацыяльных сетках я звязалася з **Жаннай Гардынец** з Вілейкі і прапанавала паставіць свой подпіс пад пісьмом, – распавяла Кацярына. – Жанна сказала, што збіраюць подпісы толькі ад жыхароў Вілейкі, і тут жа прапанавала, каб маладзечанцы напісалі сваё пісьмо.

Кацярына пагадзілася ўзяцца за справу. Сабраць подпісы і правільна скласці ліст дапамагалі жыхаркі Маладзечна **Ала Глінская** і **Людміла Бударкевіч**.

По словах Кацярыны, збіраючы подпісы, яна крыху расчаравалася.

Кацярына Шытыка з Маладзечна.

– Я дырэктар прадпрыемства, мама дваіх дзяцей, таму хадзіць па грамадскіх месцах часу ў мяне не было, – падзялілася маладзечанка. – Чапляцца да кожнага са сваіх кліентаў таксама не хацелася.

Кацярына раздрукавала пісьмо і паклала ў кліенцкім пакоі, каб наведнікі маглі азнаёміцца і пакінуць подпіс. Але на ліст мала хто звяртаў увагу. Некаторыя спачувалі віляйчанам на словах, аднак падпісаць ліст адмаўляліся. Па назіраннях Кацярыны, больш за ўсё людзей палохала тое, што іх подпісы, прозвішчы і пашпартныя дадзеныя “засвецяцца” ў высокай інстанцыі.

Больш-менш арганізавана падпісалі медыкі – супрацоўнікі тубдыспансера і скурна-венералагічнага дыспансера, работнікі ЗЛМК.

Прыемна здзівіла Кацярыну тое, што супрацоўнікі аднаго з банкаў у Маладзечне самі пажадалі падпісацца:

– Я проста прывезла здаваць выручку, а супрацоўнікі ў банку пытаюцца: “Гэта Вы тая Кацярына, што подпісы збірае?”. І падпісаліся.

Фота Аксаны ЯРАШОНАК.

Вілейскіх жанчын, якія ўзнялі пытанне анкадыспансера, Кацярына Шытыка лічыць актывісткамі.

Зрабіла жанчына пост і ў сацсетках. Праглядаў было шмат, але з некалькіх дзясяткаў падпісаліся толькі два чалавекі. Па словах Кацярыны, часу на збор подпісаў было два тыдні, спяшаліся да новага года. Пасля святы, людзі былі занятыя іншымі справамі. Магчыма, спрацавала тое, што жыхары Маладзечна, у адрозненне ад жыхароў Вілейкі, слаба ўяўляюць, як выглядае сёння будынак.

Кацярына не лічыць сябе актывісткай. Кажа, што актывісты – гэта жанчыны з Вілейкі, а яна проста падтрымлівае іх. І спадзяецца, што лісты ў Адміністрацыю Прэзідэнта ад маладзечанцаў і віляйчан нешта зменяць у лепшы бок для пацыентаў анкалагічнага дыспансера ў Вілейцы.

Аксана ЯРАШОНАК.

Хто можа не плаціць абавязковыя страхавыя ўзносы

МАЛАДЗЕЧНА

По стане на 1 кастрычніка 2017 года пратэрмінаваная запазычанасць па 37 арганізацыях раёна ўсё яшчэ складае 857 961,81 рубля.

Хоць яна паменшылася ў параўнанні з леташнім 1 студзеня, але ўсё яшчэ большая, чым была на 1 студзеня 2016 года. Тады запазычанасць па абавязковых страхавых узносах складала 530 700,84 рубля.

Законам “Аб пенсійным забеспячэнні” вызначана, што ў працоўны стаж залічваецца работа, у перыяд якой работнік падлягаў дзяржаўнаму сацыяльнаму страхаванню і за яго выплачвалі страхавыя ўнёскі.

Ад мінулага года права на працоўную пенсію па ўзросце, за выслугу гадоў даецца пры стажы работы з выплатай абавязковых страхавых узносаў у бюджэт фонду не менш за 16 гадоў. Далей штогод ад 1 студзеня стаж работы з выплатай унёскаў у бюджэт фонду будзе павялічвацца на 6 месяцаў, пакуль не дасягне 20 гадоў.

Закон устанавіў непасрэдную сувязь памеру прызначанай пенсіі работніку з яго заробкам і сумай выплачаных страхавых унёскаў. У выпадку, калі не ўносіліся плацяжы ў бюджэт фонду, у выпісцы з індывідуальнага рахунка застрахаванай асобы для прызначэння пенсіі будуць адлюстраваныя перыяды і яны не ўвойдуць чалавеку ў стаж.

Замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства, якія працуюць у Беларусі або з'яўляюцца індывідуальнымі прадпрымальнікамі, ад 1 студзеня 2016 года павінны абавязкова страхавацца на тых жа ўмовах, што і ўсе грамадзяне, і выплачваць абавязковыя ўнёскі. Ад ліпеня 2017 года ўнесеныя змены ў Закон “Аб дзяржаўнай дапамозе сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей” у сувязі з пашырэннем кола людзей, што абавязкова выплачваюць страхавыя ўнёскі.

Разам з тым застаюцца катэгорыі працуючых грамадзян, якім даецца права ўдзелу ў праваадносінах па дзяржаўным сацстрахаванні – прынцып добраахвотнасці выплаты. Гэта асобы, якія выконваюць работы па грамадзянска-прававых дагаворах па аказанні паслуг, стварэнні аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці, творчыя работнікі, рамеснікі, работнікі прадстаўніцтваў міжнародных арганізацый Беларусі, дыпламатычных прадстаўніцтваў і консульскіх устаноў замежных дзяржаў.

Таксама тыя, хто працуе за мяжой, і прадпрымальнікі, якія адначасова знаходзяцца ў працоўных адносінах, вучацца на дзённай форме навучання, атрымліваюць пенсію, маюць права на дапамогу па доглядзе за дзецьмі да трох год.

У выпадку ўдзелу ў праваадносінах па дзяржаўным сацыяльным страхаванні названых грамадзян, яны карыстаюцца правамі і нясуць абавязкі нароўні з тымі, за якіх унёскі на дзяржаўнае сацстрахаванне выплачваюцца абавязкова.

Марына СЕВЕРЫНА,
начальнік Маладзечанскага райаддзела Мінаблупраўлення ФСАН.

КУРСЫ ВАЛЮТ НБ РБ	4.01	11.01
	руб.	руб.
Долар ЗША	1,9790	**2,0146**
Еўра	2,3814	**2,4059**
Злоты, 10	5,7120	**5,7563**
Расійскі рубель, 100	3,4342	**3,5423**
Грыўня, 100	7,1008	**7,1084**
Курсы ў “Банку БелВЭБ”	3.01	10.01
Еўра	2.3550/2.4000	**2.3950/2.4200**
Долар ЗША	1.9700/2.0100	**2.0100/2.0300**

ЦЭНЫ НА РЫНКУ (Маладзечна)

ПРАДУКТЫ	3.01	10.01
	Цана руб.	
Кілбаса “Мядовая”, 1 кг	16,95	**16.95**
Кураня-бройлер, 1 кг	2,98	**2,98**
Сасіскі “Малочныя”, 1 кг	6,98	**6,90**
Свініна (выразка), 1 кг	8,50	**8,50**
Мінтай свежамар., 1 кг	4,10	**4,10**
Селядзец, 1 кг	3,70	**3,70**
Скумбрыя х/в, 1 кг	14,80	**14,80**
Грэчка, 0,8 кг	1,50	**1,50**
Рыс, 0,8 кг	1,45	**1,45**
Алей “Залатая семачка”, 1 л	3,00	**3,00**
Кава “Nescafe”, 100 г	5,20	**4,80**
Маянэз, 200 г	0,95	**0,95**
Соус “Мінскі”, 0,5 л	1,60	**1,60**
Шпроты, бляшанка, 160 г	1,90	**1,90**
Яйкі курыныя С1, 1 дз.	1,70	**1,80**
Агуркі, 1 кг	4,30	**5,70**
Баклажаны, 1 кг	13,00	**10,00**
Бульба, 1 кг	0,50	**0,50**
Буракі, 1 кг	0,60	**0,65**
Капуста, 1 кг	0,40	**0,39**
Капуста пекінская, 1 кг	1,90	**1,90**
Морква, 1 кг	0,60	**0,59**
Памідоры, 1 кг	3,90	**3,50**
Перац, 1 кг	6,90	**6,50**
Цыбуля рэпчатая, 1 кг	0,60	**0,65**
Часнок, 1 кг	4,90	**4,95**
Апельсіны, 1 кг	3,50	**3,30**
Бананы, 1 кг	2,50	**2,00**
Вінаград, 1 кг	4,50	**4,70**
Гранаты, 1 кг	4,50	**3,80**
Грушы, 1 кг	3,00	**2,95**
Грэйпфруты, 1 кг	3,60	**3,50**
Ківі, 1 кг	4,50	**3,70**
Лімоны, 1 кг	3,90	**3,85**
Мандарыны, 1 кг	3,90	**3,70**
Хурма, 1 кг	4,50	**3,20**
Яблыкі, 1 кг	2,30	**1,89**
СЯЛЯНСКІЯ ПРАДУКТЫ		
Малако, 1,5 л	1,80	**1,80**
Масла, 1 кг	14,00	**14,00**
Мёд, 0,5 л	7,00	**7,00**
Сала, 1 кг	11,00	**11,00**
Тварог, 1 кг	6,00	**6,00**
Яйкі, 1 дзясятак	3,50	**3,50**

● НАВІНЫ

Скраў срэбраны пярсцёнак з рукі знаёмага

СМАРГОНЬ

Напрыканцы мінулага тыдня са Смаргоні двое мужчын 34 і 27 гадоў разам выпівалі. Сумесныя пасядзелкі скончыліся рабаваннем.

Піць пачалі ў абед, працягнулі да вечара.

Старэйшы мужчына ўбачыў на пальцы свайго маладога знаёмага срэбраны пярсцёнак. Пачаў выпрошваць упрыгажэнне. А атрымаўшы адмову, сілай зняў пярсцёнак і збег.

27-гадовы пацярпелы звярнуўся ў міліцыю.

Паводле УУС Гродзенскага аблвыканкама.

З аграсядзібы скралі экспанат – матацыкл

МЯДЗЕЛ

Ночцу з 6 на 7 студзеня невядомыя скралі старадаўні матацыкл з байдарачнай сядзібы ў вёсцы Вузла, паведамляе гаспадар **Андрэй Гладкі**.

Па слядах гаспадар мяркуе, што матацыкл маглі ўгнаць у бок Вілейкі.

Па яго словах, матацыкл стаяў у зоне даступнасці. Усе, хто хацеў, мог сфатаграфавацца ля яго. Гаспадар не адмаўляў.

Аксана ЯРАШОНАК.

Скралі грошы з касцёла

ВІЛЕЙКА

У ноч з 6 на 7 студзеня невядомы скраў грошы з касцёла ў Даўгінаве, распавялі ў Вілейскім РАУС.

Злодзей пабіў акно і ўлез у будынак. У касцёле былі дзве скрыні з ахвяраваннямі вернікаў на патрэбы храма.

Адну са скрынь і прыхапіў злодзей. У ёй было каля 200 рублёў.

Аксана ЯРАШОНАК.

● УВАГА! ВЫШУК!

Следчыя шукаюць 19-гадовага валожынца

Валожынскі раённы аддзел Следчага камітэта шукае 19-гадовага **Фяфіліна Віктара Сяргеевіча**.

Ён нарадзіўся 25 кастрычніка 1998 года ў Валожыне. Тут жа жыў па адрасе: вуліца Чапаева, дом 39, кватэра 40.

Віктар Фяфілін 26 кастрычніка мінулага года каля васьмі гадзін раніцы выйшаў са свайго дома. Да гэтага часу яго месцазнаходжанне невядомае.

Прыкметы: на выгляд каля 20 гадоў, высокі, худы, з бледным авальным тварам. Высокі лоб, прамыя нізкія бровы, карыя вочы, цёмна-русыя хвалістыя валасы, звонкі голас. Памер абутку 40-41.

Асобыя прыкметы: курыць, злоўжывае спіртнымі напоямі.

Грамадзян, якім нешта вядома пра месцазнаходжанне Віктара Фяфіліна, просяць патэлефанаваць у Валожынскі РАУС на нумары **8 (01772) 5-53-02, 5-40-21** (дзяжурная часць) або па мабільных тэлефонах **8 (029) 685-53-02 (Вэлком), 8 (029) 507-66-98 (МТС)**, або ў бліжэйшы аддзел міліцыі на нумар **102.**

Аксана САГАЗІН, следчая Валожынскага РАСК.

Міліцыя шукае маладзечанку, якая ў 2003 годзе з'ехала ў Расію

Маладзечанскі РАУС шукае 43-гадовую **Валянціну Пятроўну Калюту**, якая жыла ў Маладзечне па вуліцы Прытыцкага, 2-35.

У 2003 годзе жанчына з'ехала ў Расію і да гэтага часу месца яе знаходжання невядомае.

Сваякі зніклай маладзечанкі спадзяюцца на дапамогу грамадзян.

Міліцыя просіць людзей, якім нешта вядома, тэлефанаваць на нумары **8 (0176) 749683, 771656, 8 (029) 5464044 або 102**. Канфедэнцыйнасць гарантуецца.

Паводле УУС Мінаблвыканкама.

Пешахода збілі насмерць у дзень яго нараджэння

МАЛАДЗЕЧНА

Здарэнне адбылося ў вёсцы Дуброва 3 студзеня.

37-гадовы кіроўца аўтамабіля "Опель-Амега" рухаўся паблізу дома №19 па вуліцы Каліноўскага. Гадзіннік паказваў 18:22. У гэты час кіроўца, які па папярэдніх дадзеных знаходзіўся ў стане алкагольнага ап'янення, выехаў на паласу сустрэчнага руху, дзе наехаў на пешахода, мясцовага 39-гадовага жыхара.

Мужчына ішоў па левым баку дарогі, супраць руху аўтамабіляў, быў пазначаны флікерам.

– Нёс дадому торт, бо ў гэты дзень быў яго дзень нараджэння. Аднак ад атрыманых траўмаў памёр у машыне "хуткай дапамогі", – удакладніў інспектар Маладзечанскай ДАІ **Сяргей Бартош.**

Маладзечанскі следчы камітэт узбудзіў крымінальную справу па артыкуле 317, частка 2, Крымінальнага кодэкса Беларусі.

Праводзіцца праверка.

Наталля ТУР.

Калаж "РГ".

Пешаход быў з флікерам, ішоў, не парушаючы правілаў.

Крывавая разня ў Маладзечне 12 год таму

Прыгадваем гучную крымінальную справу, якой адзначыўся мінулы год Сабакі

МАЛАДЗЕЧНА

У лістападзе 2006 года ў адным з блокаў інтэрната па вуліцы Машэрава ў Маладзечне міліцыянеры ўбачылі чатыры трупы з перарэзанымі горламі.

вакол здарэння

Крывавая разня ў Маладзечне

Калаж "РГ".

У "РГ" №46 2006 года міліцыя звярталася да чытачоў з просьбай не распаўсюджваць чуткі пра здарэнне.

"Рэгіянальная газета" пісала тады, што забітымі аказаліся 32-гадовыя муж і жонка, 59-гадовы бацька жанчыны і іх 53-гадовы знаёмы. Падзеі адбываліся у адным з пакояў інтэрнацкага блока.

Вадзім Шукрынаў, які ў той час працаваў следчым раённай пракуратуры ў Маладзечне, распавёў "Рэгіянальнай газеце", што сцены і столь у пакоі былі залітыя крывёй. Целы ляжалі адно на адным. Прычынай такіх разборак сталі бытавыя адносіны. Усе ўдзельнікі, акрамя 53-гадовага мужчыны, былі сваякамі. 53-гадовы госць стаў выпадковай ахвярай разбору.

На здарэнне выязджала вялікая група праваахоўнікаў – следчы і пракурор Маладзечанскага раёна, кіраўнікі мясцовай міліцыі, аператыўнікі, следчы па асабліва важных справах. Падазронага ў злачынстве ў хуткім часе затрымалі.

Мы звярнуліся да Вадзіма Шукрынава, які працуе сёння пракурорам Вілейскага раёна. Вадзім Аляксандравіч памятае маладзечанскую справу 12-гадовай даўніны. Пракурор патлумачыў, што справу тады перадалі ці ў абласны, ці нават у Вярхоўны суд. Прыгадаў, што злачынцам аказаўся сваяк забітай сям'і. Суд пакараў мужчыну пажыццёвым зняволеннем.

Аксана ЯРАШОНАК.

УНП 600003222

Покупаете за границей мебель в "Икеа"?

Вероятно, вы привозите домой мебель из Молодечно

Да-да, потому что в Молодечно уже почти 30 лет работает белорусско-германское производственное совместное предприятие "Минский Мебельный Центр" ООО.

Главный экономист предприятия **Елена Герасимова** говорит:

– Для нас самих было неожиданностью узнать, что наш "Минский мебельный центр" входит в тройку валообразующих предприятий города по итогам 2017 года.

С самого открытия предприятия в 1989 году было обозначено, что оно будет экспортноориентированным.

"Минский мебельный центр" работает на рынки Америки, Европы, России.

– А вот арабы, – улыбается Елена Григорьевна, – нашу продукцию не оценили. Говорят, нет глянца и золотой патины. Зато европейцы давно знают, что наша мебель красивая и экологичная.

Здесь выпускают мебель только из массива сосны. И в свое время это стало своеобразным ноу-хау.

Известно, что сосна – материал мягкий, и производители мебели не обращали на этот материал внимания. А зря. Потому что мебель из массива сосны оказалась востребованной.

– Наш самый крупный клиент на сегодня – это известный всем бренд "Икеа". Этот клиент самый крупный, но и самый придирчивый. Не дай бог выпустить мебель не такого цвета или укомплектовать не той фурнитурой, отличной от обзазца. Зато благодаря "Икеа" мебель из Молодечно украшает дома французов, австрийцев, немцев и даже американцев и англичан. А с 2007 года, когда "Икеа" начала открывать магазины в России, наша мебель поставляется и туда.

"Икеа" – не единственный известный бренд, с которым работает "Минский мебельный центр". Помните немецкие каталоги "Отто"? Вот в них также представлена мебель из Молодечно.

– Это наш относительно новый заказчик, – продолжает Елена Герасимова, – и только для них мы начали выпускать в 2017 году около 150 новых моделей мебели.

"Минский мебельный центр" выпускает спальни, детские комнаты, столовые, комоды, шкафы, гостиные.

– И еще стулья!

На самом деле, стулья в "Минском мебельном центре" не делали еще совсем недавно. Но от покупателей стали поступать просьбы, мол, вы выпускаете такие красивые обеденные столы, где же взять к ним стулья?

– Мы пошли навстречу нашим заказчикам и с конца 2016 года запустили в производство три модели стула, которые успешно продаются.

Одно из самых главных качеств мебели производства СП ММЦ ООО – экологичность.

– Мы работаем с европейцами, для них вопросы экологии на первом месте. В некоторых заказах даже оговорено, что и задняя стенка шкафов, и дно ящиков – все должно быть выполнено из дерева или фанеры.

А еще "Минский мебельный центр" можно назвать уникальным потому, что здесь практически безотходное производство.

Директор "Минского мебельного центра" Василий Курган, посередине, лично интересуется каждой деталью будущей мебели.

– У нас работают две лесопилки. Конечно, возникали вопросы с утилизацией отходов. Сегодня дробим отходы лесопиления, превращая их в щепу, и предлагаем ТЭЦ.Кроме того, наладили выпуск топливных брикетов на Крупской лесопилкеи поставляем их на экспорт.

А в 2010 году запустили производство топливной гранулы в Молодечно. Мы пятое предприятие в Беларуси, которое получило международный сертификат по топливным гранулам.

Сегодня в "Минском мебельном центре" работают около 1000 человек.

– И я пришла сюда на работу в 1997 году, – говорит главный экономист Елена Герасимова, – прошла по цехам, вдохнула этот запах настоящего дерева и поняла: "Люблю! И никуда я отсюда не денусь".

В цеху всегда тепло и светло, благодаря котельной, которая принадлежит предприятию.

Спальный гарнитур "Гётеборг" украшает дома немцев, французов, англичан.

Куплю Прадам Зраблю

Дзе падаць аб'яву

МАЛАДЗЕЧНА	Вялікі Гасцінец, 143, офіс 518. Тэл. (80176) **537804, 8 (029) 6768420.**
АСТРАВЕЦ	вул. Ленінская, 5, аддзяленне сувязі №1. Тэл. (801591) **21140.**
АШМЯНЫ	вул. Савецкая, 97, пошта. Тэл. (801593) **22211.**
ВАЛОЖЫН	вул. 1 Мая, 3, пошта. Тэл. (801772) **55542, 55237.**
ВІЛЕЙКА	вул. Партызанская, 44, магазін "Парус". Тэл. (801771) **20083, 20103**.
ВІЛЕЙКА	вул. 17 Верасня, 30, пошта. Тэл. (801771) **55233, 55539.**
СМАРГОНЬ	вул. Танкістаў, 8 (насупраць ваенкамата). Тэл. (801592) **33077.**
МЯДЗЕЛ	вул. 17 Верасня, 2. Тэл. (801797) **55266, 55765.**

* *Аб'явы, пазначаныя зорачкай, змешчаныя ў Інтэрнэце на сайце* Rh.by

ТРАНСПАРТ

ПРАДАЕЦЦА

- ВАЗ-21063, 1989 г.в., бэжавы колер. Т. (8-029) 1798400.*
- Вольва S60, 2002 г.в., 2,4 бензін, аўтамат. Т. (8-029) 3523694.*
- Гольф-7, 2014 г., Опель-Зафіра, 2014 г., торг. Т. (8-029) 3063523.*
- Нісан-Альмера, 1996 г.в., 1,6 б, зялёны. На зімовай гуме. 2 000 рублёў. Т. (8-029) 8770950, (8-029) 7557952.

КУПЛЮ

- АЎТО Ў ЛЮБЫМ СТАНЕ, ДОРАГА! Т. (8-025) 9414091.*
- Аўто для сябе. Тэрмінова. Т. (8-029) 9961242.*
- Аўто ў любым стане. Дорага. **ПА ПРЫВАБНАЙ ДЛЯ ВАС ЦАНЕ**. Т. (8-029) 7087762.*
- Любое аўто на ходу. Грошы адразу. Т. (8-029) 2016100.*

ІНШАЕ

- Антыкаразійны цэнтр DINITROL. Апрацоўка днішча, колавых арак, схаваных поласцяў. Гарантыя ад 3 да 7 гадоў. Дыягностыка кузава і кансультацыя – бясплатныя. Наяўны, безнаяўны разлік. Маладзечна, зав. Лазневы, 18 (раён школы №1). ІП Блоцкая В. М. УНП 691898138. Тэл. Вэлком 8 (029) 3239999, МТС (8-033) 3239999.*

ПАСЛУГІ

- **МІНІ-ЭКСКАВАТАРА**, усе віды земляных работ. ІП Матусевіч Ю І. УНП 691397070. Т. (8-029) 6654868, (8-0176) 778888.*
- Паслугі экскаватара ЕК-14 (0,85 куб.м), экскаватара-пагрузчыка Фіят-Хітачы і франтальнага пагрузчыка ТО-18Б. Дастаўка ўласным тралам. ІП Вабішчэвіч І.В. УНП 690696017. Т. Вэлком (8-029) 3713335, МТС (8-033) 3133535.*

НЕРУХОМАСЦЬ

ПРАДАЕЦЦА

- 1-пакаёвая кватэра ў к.п. Нарач. Т.(8-044) 5613160.
- 2-пакаёвая кватэра на 3 паверсе ў Вілейцы. Т. МТС (8-033) 3209337, (8-033) 3209338.*
- 2-пакаёвая кватэра ў цэнтры Вілейкі, 4 000 рублёў. Т. (8-029) 1679230.*
- 3-пакаёвая кватэра на другім паверсе па вул. Вольнай у Маладзечне. Т. (8-029) 5086693, (8-0176) 531545.
- 2-узроўневы дом ў Вілейцы, цэгла, 110 кв. м, усе камунікацыі, 11,5 соткі зямлі альбо мяняю на кватэру ў Мінску. Т. (8-01771) 56170, (8-029) 6940541.*
- Гараж у ГБК Ізбіна, 3-пакаёвая кватэра ў Вілейцы. Падрабязнасці па тэлефоне (8-029) 8558089.*
- Гараж у ГБК-4 "Зеніт", насупраць прыпынку вакзала ў Вілейцы, памер 3х6 м, ёсць яма, сцяжка падлогі бетонная. Столь падшытая, дзверы ўцепленыя. Ёсць тэхпашпарт. Т. (8-029) 6585886, (8-029) 5571454.
- Гараж у ГК-3 12 г. Маладзечна. Т. Вэлком (8-029) 6385144.*
- Дом, трактар Т-40. Т. (8-029) 5640458.
- Дом у в. Порса, участак 20 сотак. Т. (8-029) 1214671.*
- Дом у в. Снежкава (прыгарад Вілейкі). Т. (8-029) 2581605.*
- Дом у Вілейцы па вул. Стаханаўскай, 249. Т. (8-029) 7656724.
- Дом у Вілейцы, усе камунікацыі. Т. (8-033) 3209338.*

ЗДАМ

- 3-пакаёвая кватэра ў Вілейцы, м-н Зеніт, з заключэннем дагавора. Т. (8-029) 6550799.*
- Пакой маладому спецыялісту ў Маладзечне. Т. (8-029) 5719435.*

ПАСЛУГІ

ФОТА-, ВІДЭАЗДЫМКА

- **ФАТОГРАФ. ВЯСЕЛЛІ. ПАМЯТНЫЯ ДНІ. СЯМЕЙНАЕ ФОТА. LOVE STORY. ПАРТРЭТЫ. ЛІЧБАВАЯ І СТУЖКАВАЯ ФАТАГРАФІЯ. Юркоў У.А. Т. (8-044) 5745873.***

ГРУЗАПЕРАВОЗКІ

- Мерсэдэс-508, тэнт, да 3 тон + 5 пасажырскіх месцаў, па горадзе і РБ. Кватэрныя пераезды. Вываз смецця. Грузчыкі. ІП Шабуня С.А. УНП 691885349. Т. МТС (8-029) 8548742, Вэлком (8-044) 4784873.*
- Мерсэдэс – 412, 2,5 т, 20 куб.м. Санпашпарт. Пераезды. Без выхадных. ІП Габрыновіч А.В. УНП 691885058. Т. (8-029) 7015520.*

ІНШЫЯ ПАСЛУГІ

- Спілуем дрэвы любой складанасці. ІП Шабуня С.А. УНП 691885349. Т. МТС (8-029) 8548742, Вэлком (8-044) 4784873.*
- Агароджы, дах, навесы, казыркі. ІП Борчан П.І. УНП 692017128. Т. (8-029) 5062372.*
- Аграсядзіба, **ЛАЗНЯ**. Vslobode.by ІП Камінскі А.Н. УНП 192737618. Т. (8-029) 6130457.*
- Бухгалтарскі ўлік. ІП Сільцова М.І. УНП 691507537. Т. МТС (8-029) 7632186.*
- Выраб розных металавырабаў, варот, брамак, агароджаў з сеткі і прафнасціла, навесы і г.д. Замер, дастаўка, устаноўка. ІП Мазалеўскі М.В. УНП 691514343. Т. (8-029) 5081330.*
- **ВЫРАБ ЯКАСНЫХ ЧАХЛОЎ** любой складанасці, пашыў аўтамабільных салонаў, тэнтаў для лодак і катараў. ІП Мацко А.А. УНП 691514463. Т. Вэлком (8-029) 6932184.*
- Мантаж, дэмантаж даху, кроквенная сістэма. Аддзелка дамоў, франтонаў сайдынгам. Кладка блокаў. Сцяжка падлогі, ламінат. Устаноўка агароджаў. Наяўны і безнаяўны разлік. ІП Бажко А.В. УНП 691888639. Т. (8-029) 6943243, (8-033) 3013300.*
- Рамонт камп'ютараў і ноўтбукаў у Маладзечне па вул. Б. Хмяльніцкага, 36. Наяўны і безнаяўны разлік. http://mircomputerov.by ІП Тачылаў А.Н. УНП 691290239. Т. (8-029) 5754003, (8-029) 1559223, (8-0176) 551702.*
- Рамонт камп'ютараў і ноўтбукаў у Маладзечне. Дыягностыка і выезд па горадзе бясплатныя. ІП Мандрык А.А. УНП 692018244. Т. (8-033) 6659479.*
- Рамонт ноўтбукаў і камп'ютараў любой складанасці. ПУП "Рункомп" УНП 6902552869. Т. МТС (8-033) 3788997, (8-029) 3788997.*
- **РАМОНТ ТЭЛЕВІЗАРАЎ ДОМА.** Гарантыя. ІП Зелянко У.М. УНП 690040614. Т. МТС (8-029) 2710273, Лайф (8-025) 9262376, (8-0176) 546298.*
- Рамонт халадзільнікаў у Вілейцы. Выезд на дом. Гарантыя. ІП Буцер А. УНП 690259548. Т. (8-029) 5024691.*
- Электрык. Замена праводкі. ІП Ганецкі С.Р. УНП 691503598. Т. (8-029) 8543788, (8-029) 9780431.*

РОЗНАЕ

ПРАДАЕЦЦА

Будматэрыялы, сантэхніка

- **БЛОКІ Г/С (ВЫТВОРЧАСЦІ СМАРГОНІ, ЗАБУДОВЫ), ЦЭГЛА. ДАСТАЎКА**. Прыватнае прадпрыемства "Бізнес-Дэталь" УНП 691516305. Т. (8-029) 6664889.*
- Вагонка, вольха, сасна. Дошкі для падлогі, блок-хаўс, імітацыя бруса, палок. ІП Жукоўскі З.А. УНП 692011094. Т. (8-029) 5090095, (8-029) 3811905.*
- Цэгла (кирпич) шамотная, віцебскі цэх №1. Т. (8-044) 7557072.*

Сельгас-, будаўнічая тэхніка, абсталяванне

- Трактар МТЗ-80, 1988 г.в. Т. Вэлком (8-044) 5539968.*
- Трактар Т-40, навясное, прычэп. Т. Вэлком (8-029) 1991382.*
- Трактар, 2017 г.в., рухавік 16 к.с., бензін, добры стан, 1900 руб. Т. (8-029) 5039360.*

Камп'ютары, TV, сродкі сувязі

- **АБАНЕНЦКІЯ КАРТЫ "ТРЫКАЛОР" – СКІДКІ! АКЦЫІ! АНТЭНЫ СПАДАРОЖНІКАВЫЯ – ВЯЛІКІ ВЫБАР, НІЗКІЯ ЦЭНЫ**. ІП Бойка Т.Л. УНП 691290609. Т. (8-044) 7170634, (8-033) 3352045.*
- **АНТЭНЫ СПАДАРОЖНІКАВЫЯ ТРЫКАЛОР, НТВ+, ЗАМЕНА СТАРЫХ ПРЫЁМНІКАЎ НА НОВЫЯ.** ГПУП "Ліцераль". УНП 690621436. Т. (8-0176) 738353, (8-029) 3900408, (8-029) 7728320.*
- Абслугоўванне, наладжванне, рамонт спадарожнікавых антэн. ІП Буслаўскі А.М. УНП 691898750. Т. (8-033) 3494488.*

Жывёла, птушка, пчолы

- Конь неабучаны. Узрост 3 гады. Т. (8-029) 8646070, (8-01771) 33516.
- Парасяты. Т. (8-029) 1467869, (8-029) 9073963.

Іншае

- Ванна чыгунная 70х170 б/у, дзверы металічныя б/у з рамай. Т. (8-029) 8644845.*
- Распродаж: склад вокнаў ПВХ. ІП Борчан П.І. УНП 692017128. Т. (8-029) 5045554.*

КУПЛЮ

Бытавую тэхніку

- Няспраўныя плазменныя і LCD тэлевізары. Т. (8-029) 5634740.*

Камп'ютары, TV, сродкі сувязі

- **НОЎТБУК**, ЖК-тэлевізар, ЖК-манітор, сістэмны блок, можна на запчасткі. Т. (8-029) 5613972.*

Жывёла, птушка, пчолы

- Кабана, свінню. Т. (8-033) 3401475.

Іншае

- 4-ы том Беларускай энцыклапедыі, выдав. "Беларуская Энцыклапедыя" імя Петруся Броўкі, 1996. Т. (8-029) 6550799.*
- Бронзавыя статуэткі «Буды». Карціны рускіх мастакоў. Рукапісныя кнігі. Старадаўнюю ікону. Купляе калекцыянер. Т. Вэлком (8-029) 6550007.*
- Кнігу "Памяць", розныя раёны. Т. (8-044) 7982430.*
- Рогі лася, аленя. Куплю шкуркі куніцы, выдры. Т.(8-029) 8552646.*

ПРАЦА

ПАТРАБУЕЦЦА

- У загарадны катэжд патрабуецца памочніца па гаспадарцы з пражываннем у г.Мядзеле. Т. (8-029) 7074438.

ШУКАЮ РАБОТУ

- Аддзелачнік. Усе віды работ. Вялікі досвед. Т. (8-029) 2775694.*
- Спілуем дрэвы, папілуем і паколем дровы. Т. (8-044) 7556706, (8-029) 8521268.*

Дзённік мамы першакласніцы:
басейна баімся разам

Фота Аксаны Ярашонак.

Мышка Варвара на ранішніку ў школе.

Другое паўгоддзе пачалося доўгачаканым студзеньскім марозікам, ранішнім натоўпам у аўтобусе і згадкай: "У нас жа басейн пачынаецца".

На канікулах мы не толькі святкавалі. Вядома, быў цэлы вагон ранішнікаў, карнавальных касцюмаў, падарункаў і цукерак. А яшчэ Варвара першы раз у жыцці не заснула і разам з усімі дачакалася 12 гадзін ночы, са спакойнай душой выпіла фужэр соку і пайшла спаць.

І ўсё ж мы знаходзілі час паўтарыць прыклады, напісаць літары і лічбы, зрабіць лагапедычныя практыкаванні, пачытаць ва ўласнае задавальненне любімыя часопісы і кніжкі. Шмат малявалі. Дзядуля Мароз прынёс нам шыкоўны набор для юнага мастака.

Ездзілі ў вёску. Праўда, сёлета прыйшлося адпачываць без любімых снежак, сямейных пакатушак з горкі. Сняжынкі і снегавікі, праўда, былі. Толькі сняжынкі – з паперы, а снегавікі – з пластыліну.

Канікулаў Варвары не хапіла. І калі дзядуля пажартаваў пра тое, што па радыё аб'явілі працяг канікулаў на два дні, яна шчыра паверыла і ўзрадавалася. Не тое, што старэйшая сястрычка. Яна ж больш ведае і рэаліі жыцця, і дзядулю-жартаўніка.

8 студзеня, у першы ранак новага паўгоддзя, Варвара прачнулася без праблем. У школу ішлі з добрым настроем і з вялізнай колькасцю торбаў. Усё ж забіралі на канікулы. А цяпер вось трэба несці назад.

Спартыўная форма, танцавальная форма, зменны абутак, сукенка ў прадлёнку і партфель. Калі яшчэ дадаць да гэтага мамін заплечнік і ноўтбук, то можна ўявіць, колькі месца мы занялі ў аўтобусе.

Тэма нумар адзін на новае паўгоддзе – пачынаецца басейн. Пра гэта мы ведалі яшчэ ў пачатку навучальнага года, але тады гэта здавалася такім далёкім. У басейн мы хадзілі па суботах увесь мінулы год, але страх глыбокай вады так і застаўся. Магчыма, гэта ад мамы, якая больш-менш навучылася плаваць ва ўніверсітэцкім басейне бліжэй да апошні курсаў.

Набылі ўсе неабходныя для такой важнай і хвалюючай працэдуры рэчы, склалі ў прыгожую цыратовую торбачку, аднак асаблівай радасці гэта дзіцяці не дало.

Спадзяюся, што Варвару надзейна будуць трымаць на вадзе яркія надзіманыя нарукаўнікі з любімымі мульцяшнымі героямі. А калі што, то дапаможа мама аднакласніка, якая будзе працаваць у іх трэнерам.

Па першым часе тых бацькоў, якія маюць магчымасць, папрасілі прыходзіць у школу, каб дапамагчы пераапрануць дзіця ў басейн. Бо сапраўды, пакуль гэтыя 30 першакласнікаў надзенуць купальнікі, шапачкі ды яшчэ памыюцца ў душы, што застанецца з гэтых 35 хвілін урока.

Трэцяя чвэрць не палохае нас сваёй асаблівай даўжынёй. Для вучняў першых і другіх класаў прадугледжаны канікулы ў лютым. Праўда, не адправіш "валянцінку" аб'екту асаблівай сімпатыі. Як ні дзіўна, у першым класе такіх "аб'ектаў" бывае нават больш, чым у восьмым.

Аксана ЯРАШОНАК.

Час цудаў яшчэ не мінуў, зарабляйце 9 і 10 на планшэт

Вітаем вас, нашы чытачы, і віншуем з пачаткам новай чвэрці. Жадаем ад першага дня і да самых вясновых канікулаў атрымліваць 9 і 10.

Вам ёсць 12 год, вучыцеся ў школе ці гімназіі і маеце адзнакі "9" ці "10" па любым з прадметаў? Чаго ж вы чакаеце, далучайцеся да акцыі "Дзясятачка"!

У акцыі могуць удзельнічаць школьнікі, якім ёсць 12 год, любой школы ці гімназіі Маладзечанскага, Вілейскага, Смаргонскага, Валожынскага, Мядзельскага, Ашмянскага, Астравецкага раёнаў.

Няхай удзельнічаюць і вашы аднакласнікі, каб вы атрымалі магчымасць зарабіць паход у піцэрыю для ўсяго класа.

Вы можаце даслаць адзнакі, зробленыя цягам усяго года, але на кожную адзнаку неабходны асобны бланк. Бланкі, на якіх больш за адну адзнаку, не прымаюцца. Удзельнічаюць толькі бланкі, выразаныя з газеты.

Той, хто дашле найбольш бланкаў, атрымае планшэт. Вучні ўсім класам, калі яны былі самыя актыўныя, пойдуць у піцэрыю.

Калі ў вас ёсць пытанні па акцыі, задавайце іх нам па пошце, тэлефоне ці ў сацыяльных сетках.

Перадавайце бланкі ці дасылайце па пошце кожны тыдзень, і вы будзеце сярод тых, хто прэтэндуе на невялікія дадатковыя падарункі.

Прымаецца адзнака па любым прадмеце, атрыманая за 2017-2018 навучальны год.

Поўны спіс правілаў акцыі чытайце на сайце rh.by: rh.by/by/457/50/18289/.

Аддзел інфармацыі.

Бланк удзельніка акцыі "Дзясятачка" (№2)

1. Імя, прозвішча______________________
2. Дата нараджэння ____________________
3. Клас
   Школа_____________________________
4. Населены пункт_______________________
5. Тэлефон, па якім можна звязацца з удзельнікам ці бацькамі
6. Прадмет, за які атрыманая адзнака _______________
7. Якую адзнаку атрымаў ("9" ці "10")_________
8. Дата атрымання адзнакі ___________
9. Імя, імя па бацьку ________________
10. Прозвішча настаўніка ______________
11. Тэлефон, па якім можна звязацца з настаўнікам___________
12. Подпіс настаўніка____________________

Прэмію "За духоўнае адраджэнне" атрымаў святар з Івянца

ВАЛОЖЫН

Адразу пасля Новага года Аляксандр Лукашэнка прысудзіў прэмію "За духоўнае адраджэнне", якая ўручаецца на праваслаўнае Раство. Сёлета яе ўладальнікамі сталі тры арганізацыі і дзве асобы.

Найбольш адметна, што адным з лаўрэатаў стаў протаіерэй **Віктар Перагудаў**, настаяцель прыхода храма прападобнай Еўфрасінні Полацкай у мястэчку Івянец Валожынскага раёна.

Айцу Віктару 60 гадоў, ён родам з Валожына. Святарствуе ўжо больш за 20 гадоў. Па першай адукацыі – мастак. Гэта адбілася на ягонай далейшай дзейнасці: ужо два разы ў Івянцы ён ладзіць з Саюзам мастакоў пленэр "Святасць зямлі беларускай".

Віктар Перагудаў размаўляе ў жыцці на беларускай мове, таксама на ёй служыць.

У Івянцы айцец Перагудаў пабудаваў царкву ў гонар Еўфрасінні Полацкай, а таксама крыптавую царкву ў гонар святога Міны, епіскапа Полацкага. Стварыў дом міласэрнасці "Вікторыя" ў вёсцы Пральнікі, дзе апякуецца дзецьмі-інвалідамі з Івянецкага дома-інтэрната.

Цяпер айцец Перагудаў жыве ў Ракаве. Мае дзвюх дачок.

Паводле "Нашай нівы".

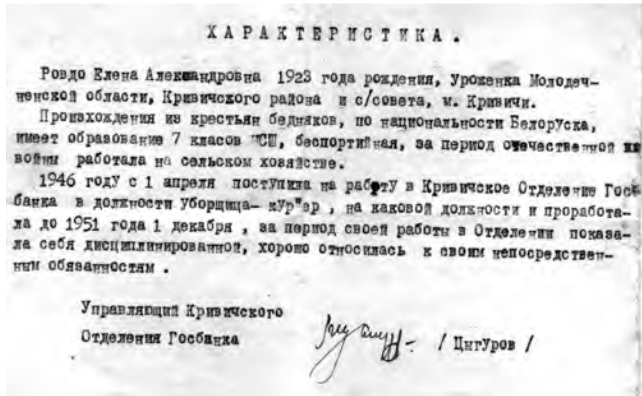
НАМ ПІШУЦЬ

Магілу прабабулі ў Крывічах Алег Роўда з Краснаярска знайшоў у 2011 годзе.

Здымкі прабабулі і бабулі Алега Роўды.

ХАРАКТЕРИСТИКА.

Ровдо Елена Александровна 1923 года рождения, Уроженка Молодечненской области, Кривичского района и с/совета, м. Кривичи.

Произхождения из крестьян бедняков, по национальности Белоруска, имеет образование 7 класов ЧСШ, беспортийная, за период очечественой войны работала на сельском хозяйстве.

1946 году с 1 апреля поступила на работу в Кривичское Отделение Госбанка в должности уборщица-курьер, на каковой должности и проработала до 1951 года 1 декабря, за период своей работы в Отделении показала себя дисциплинированной, хорошо относилась к своим непосредственным обязанностям.

Управляющий Кривичского
Отделения Госбанка / Цигуров /

У архіве мужчына захоўвае характарыстыку, выдадзеную бабулі ў Крывічах.

Амаль калядная гісторыя:

жыхар Краснаярска – пра знойдзены здымак прабабулі з Крывічоў

МЯДЗЕЛ

Дзень добры! Пішу вам з Расіі, з горада Краснаярска. Але мая гісторыя пра Крывічы, што на Мядзельшчыне. Гэта гістарычная радзіма майго бацькі, бабулі і прабабулі.

Адзначаў Каляды, разглядаючы старыя здымкі

Ноч напярэдадні Калядаў кожны адзначае па-свойму. Адны ідуць у царкву, іншыя застаюцца дома і віншуюць адзін аднаго са святамі праз тэлефонныя званкі, смс-паведамленні, сацыяльныя сеткі.

А я ўвечары выраншыў перабраць каробку са старымі фотаздымкамі, якія забраў неяк з лецішча роднай цёткі.

Справа ў тым, што восем год таму я адшукаў родных па мамінай лініі ў Чувашыі і па бацькавай – у Беларусі. Пошукі ў архівах і праз сацыяльныя сеткі далі добрыя вынікі.

Дзякуючы архівам, сустрэчам і размовам са знойдзенымі сваякамі з Беларусі ў 2011 годзе ў мяне атрымалася адшукаць магілу маёй прабабулі на старых могілках у Крывічах.

Вядома, што яна памерла 3 сакавіка 1944 года ва ўзросце 63 гадоў. Чатыры месяцы не дажыла да вызвалення Крывічоў ад фашыстаў.

Лёс у прабабулі быў няпросты. Яе старэйшы сын даведаўся пра смерць маці толькі ў 1951 годзе, калі яго вызвалілі з лагера і накіравалі на пасяленне ў Краснаярск.

Дачка – мая бабуля – у 21 год засталася адна на руках з аднагадовым дзіцем – маім бацькам **Чаславам Роўдам**. У 1953 годзе яна пераехала да брата ў Краснаярск.

Як папоўніўся сямейны фотаархіў

У мяне ў архіве ёсць фотаздымкі ўсіх гэтых сваякоў. Да нядаўняга часу не было толькі здымка прабабулі **Ганны**. Наколькі я ведаў, яе фотаздымка не захавалася ні ў кога з радні.

І вось, перабіраючы ў перадкалядны вечар старыя здымкі, дзе было шмат фота маёй бабулі ў 1960-х гадах ужо краснаярскага часу, я знайшоў адзін стары пацёрты здымак. На ім – жанчына, вельмі падобная да маёй бабулі.

Сэрца ў гэты момант закалацілася. Я зразумеў, што, хутчэй за ўсе, вось ён, адзіны здымак прабабулі Ганны. Гэты фотаздымак сваёй маці захавала бабуля з 1920-1930-х гадоў.

Параўноўваючы жанчыну на фотаздымку з бабуляй, я зразумеў, што яны вельмі падобныя. Раніцай я адправіў здымкі цётцы і траюраднай сястры, каб тыя паглядзелі і параўналі. Сястра адразу напісала, што жанчыны вельмі падобныя, хоць стары фотаздымак быў моцна пашкоджаны.

Пасля я патэлефанаваў сваёй цётцы **Любе** з пытаннем: "Гэта ж мая прабабуля Ганна?". Цётка пацвердзіла, што гэта сапраўды яна. Сказала, што бабуля захоўвала ў Краснаярску гэты адзіны фотаздымак з Крывічоў.

Цяпер наш дамашні архіў і дрэва жыцця папоўніцца яшчэ адным фотадакументам. А пасля рэстаўрацыі здымка я планую заказаць таблічку і адвезці яе на гістарычную радзіму ў Беларусь, у Крывічы, дзе на старых могілках спачывае мая прабабуля **Ганна Гурновіч** (1881-1944).

Алег РОЎДА,
Краснаярск.
Здымкі забяспечаныя аўтарам.

Як умацаваць імунітэт без лекаў?

Узімку наш арганізм, як ніколі, патрабуе дадатковай падтрымкі. Не хочаце хварэць? Тады падмацуйце свой арганізм. Зрабіць гэта можна і без лекаў, і без экзатычнай садавіны. Наша інфаграфіка дапаможа вам зарыентавацца, што карыснага хаваюць у сабе прадукты і якім чынам уплываюць на імунітэт.

Інфаграфіка Аляксандры ПАРАХНІ.

Цікавыя факты пра газеты

- Сама назва "газета" ўтварылася ад дробнай італьянскай манеты gazzetta – менавіта столькі каштаваў у 16 стагоддзі невялікі лісток з навінамі, які з 1556 года выдаваўся ў Венецыі.
- Французская газета "Свечка сапёра" выходзіць адзін раз у 4 гады – 29 лютага ў высакосны год. У газеце абавязкова публікуецца крыжаванка, адказы на якую можна даведацца ў наступным нумары, гэта значыць, праз 4 гады. На газету можна аформіць падпіску, каштуе яна 100 еўра і размінаная на 100 гадоў.
- Першая рэклама на газетнай паласе з'явілася ў 1657 годзе ў адным з англійскіх выданняў. А першая прыватная аб'ява была прысвечаная вышуку зніклага сабакі караля Карла Другога.
- Ці ведаеце вы, што, падпісаўшыся на газету "New York Times" на цэлы год, вы станеце "шчаслівым" уладальнікам 236 кг макулатуры?
- Шрыфт Times New Roman быў прыдуманы адмыслова для "The Times" у 1931 годзе.
- Сайт Міністэрства інфармацыі піша, што на 1 студзеня 2018 года ў Беларусі зарэгістравана 750 газет.

І вы таксама можаце штотыдзень трымаць у руках свежы нумар гэтага папяровага цуда, імя якому – "Рэгіянальная газета".

✓ праз сайт "Белпошты". Зарэгіструйцеся на сайце. Заходзім у акно інтэрнэт-плацяжоў, выбіраем "афармленне падпіскі на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі", выбіраем "Алфавітны". Выбіраем тып падпіскі (індывідуальная ці ведамасная).

Ціснем літару "Р", справа гартаем старонкі, пазначаныя сінім колерам.

Пад індэксам 632122 – "Рэгіянальная газета".

✓ на пошце,
✓ праз паштальёна
✓ праз плацежна-даведачны тэрмінал

Цана **індывідуальнай падпіскі** на месяц – 3 рублі 50 капеек, на тры месяцы – 10 рублёў 50 капеек.

Цана **ведамаснай падпіскі** на месяц – 10 рублёў, на 3 месяцы – 30 рублёў.

Вы можаце скарыстацца **скідкай за дастаўку**, калі самі будзеце забіраць газету або ў абаненцкай скрыні, або атрымліваць да запатрабавання.

ПАДПІСНЫ ІНДЭКС: 63212 (індывідуальная), 632122 (ведамасная падпіска).

Ад 25 снежня забаранілі лавіць ментуза

У нашых рэках і азёрах ёсць адна вельмі своеасаблівая рыба.

Чым больш паніжаецца тэмпература, чым больш цёмныя і працяглыя ночы, тым больш актыўнай і ешчай становіцца яна.

Гаворка ідзе пра ментуза. Гэта адзіная прэснаводная рыба з сямейства трасковых, якая жыве ў паўночных марах. Паўночнае паходжанне адбіваецца на паводзінах рыбы.

Мянтуз – холадалюбівая рыба, аддае перавагу чыстай і халоднай вадзе з камяністым або глеістым дном, звычайна трымаецца ў глыбокіх ключавых ямах, любіць цень і прахалоду. Вядзе начны лад жыцця.

Летам мянтуз млявы, мала рухаецца, пры ўздыме тэмпературы вады вышэй за 15 градусаў, хаваецца ў норы, ямы, пад карчы, у карані дрэў, выходзячы для харчавання толькі па начах. У самы спякотны час упадае ў стан здранцвення і тыднямі не сілкуецца зусім.

З надыходам восеньскіх непагодлівых дзён пакідае свой летні прытулак і пачынае весці вандроўнае жыццё. Як начны драпежнік, мянтуз не чакае сваёй ахвяры, а актыўна падкрадаецца да яе. Адшуквае здабычу пераважна з дапамогай слыху, нюху і дотыку.

Зрок у ментуза развіты слаба. Рыба не толькі не баіцца шуму, але нават ідзе на розныя гукі. У даўжыню мянтуз расце да 1 метра і дасягае вагі да 12 кілаграмаў. Мяса ментуза тлустае і смачнае. У печані яго, як і печані іншых трасковых рыб, утрымліваецца вялікая колькасць тлушчу, багатага вітамінамі, таму рыба расцэньваецца як далікатэсная страва.

Нераст ментуза адбываецца ад канца снежня да лютага, пад лёдам, пры тэмпературы вады мінус 1-3 градусы. Пры вялікіх маразах нераст праходзіць больш актыўна, пры адлігах расцягваецца на месяц і больш.

Пладавітасць ментуза вельмі высокая, але з-за лёгкай даступнасці ікры, яна актыўна есца рыбамі (у тым ліку, самім ментузом) і іншымі воднымі насельнікамі. Таму, нягледзячы на велізарную пладавітасць і хуткаспеласць, выжывальнасць у ментуза вельмі малая.

Каб ментуза ў рэках і азёрах Рэспублікі Беларусь стала больш, штогод ад 25 снежня да 28 лютага ўводзяць забарону на лоўлю гэтай рыбы. Па дадзеных прамысловай статыстыкі, уловы ментуза ў вадаёмах нашай краіны складалі ад 50 да 120 цэнтнераў у год, аднак за апошнія гады значна ўпалі і рэдка дасягаюць 12 цэнтнераў у год.

Хочацца нагадаць нядобрасумленным рыбаловам, што ў перыяд забароны павялічваюцца штрафныя санкцыі. Пры незаконнай лоўлі рыбы, якая нерастуе, акрамя штрафу, давядзецца кампенсаваць шкоду ў трайным памеры ўстаноўленай таксы. Кожны злоўлены мянтуз, незалежна ад памеру, будзе каштаваць парушальніку ў 27 базавых велічынь за адну асобіну, а гэта значыць, што 4 незаконна здабытыя ментузы паслужаць падставай для ўзбуджэння крымінальнай справы.

Калі вы сталі сведкам парушэння прыродаахоўнага заканадаўства, тэлефануйце ў Мядзельскую міжраённую інспекцыю аховы жывёльнага і расліннага свету на нумар **8 (01797-50-7-40)** або на нумар міліцыі **102**.

Уладзімір ХІЛА, намеснік начальніка Мядзельскай міжраённай інспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету.

Мовазнаўца і журналіст Вінцук Вячорка прэзентуе кнігу "Не смяшыце мае прыназоўнікі"

МАЛАДЗЕЧНА

У нядзелю, 14 студзеня, усіх аматараў прыгожага слова арганізатары запрашаюць на чарговую сустрэчу з мовазнаўцам і журналістам **Вінцуком Вячоркам**, якая адбудзецца ў арт-прасторы "Наталь" па адрасе: *вуліца Касманаўтаў, 8-а.*

Пачатак у 13:30. Уваход вольны.

У межах імпрэзы адбудзецца прэзентацыя зборніка "Не смяшыце мае прыназоўнікі". Гэта працяг папулярнай кнігі "Па-беларуску з Вінцуком Вячоркам", дзе аўтар дасціпна і дасведчана распавядае, як казаць дакладна і прыгожа дома, у краме, у дарозе, на іспытах, каб родная мова жыла ўсюды.

Другая кніга серыі „Па-беларуску з Вінцуком Вячоркам" укладзеная на падставе нарысаў пра мову, што гучалі на Радыё Свабода, публікаваліся, паказваліся. Інтрыгуе чытача невядомымі або нанова адкрытымі фактамі пра нашую мову ды яе багацці.

Аддзел інфармацыі.

Аляксандр Дарашэвіч: "Стварыць у вёсцы гарадскія ўмовы можа кожны, а ў горадзе чыстае паветра купіць немагчыма"

АСТРАВЕЦ

Гаспадар аграсядзібы ў Астравецкім раёне летась арганізаваў прыборку, падчас якой вывезлі больш за 2 500 літраў смецця.

Чаму пра Аляксандра Дарашэвіча кажуць, што ён плавае нібы сыр у масле, чытайце ў вытрымках з нашай размовы.

Пра сыр у масле

Мы сям'ёй жывём па прынцыпе кармічнага менеджмента. Любое дзеянне, станоўчае ці адмоўнае, вернецца у сто разоў. Калі смеціш – неабавязкова заўтра смецце на галаву зваліцца, але хутка дзіця захварэе, і будзе незразумела, чаму. А калі зробіш добры ўчынак – атрымаеш падарунак.

Мы не здзіўляемся, калі жывём добра. Пра мяне кажуць, што Дарашэвіч як сыр у масле плавае. Але летам а палове шостай я ўжо працую на вуліцы, прыбіраю смецце.

Як зарабляць шмат

Вёска памірае і таму, што вясковыя школьнікі не ведаюць, як у вёсцы можна жыць паспяхова, багата і карысна для здароўя. Бацькі арыентуюць на горад, каб быў лепшы заробак. Але такі ж парадак грошай можна мець у вёсцы і не парушаць асяроддзе.

Жонка з навучальнай праграмай ездзіла па школах, пыталася ў дзяцей, як можна атрымаць шмат-шмат грошай. Самы папулярны адказ – выйграць у латарэю, атрымаць спадчыну, адзін яшчэ сказаў: узяць танны лес, прадаць дорага. Пытаешся, а як жа новы вырасце – ну дык гэтым ужо дзяржава павінна займацца. Гэта спажывецкае стаўленне. Ніхто не прапанаваў не лясамі гандляваць, а ўзяць адно дрэва і зрабіць з яго мэблю ці мастацкі выраб. Часам рэч, зробленая рукамі, прынясе больш грошай, чым калі стаяць на заводзе. Неабавязкова цягаць інструменты, можна знайсці занятак, які прыносіць задавальненне, грошы і не шкодзіць прыродзе.

Адказнасць за свой лёс

Раней у вёсцы жыў каваль, пчаляр, майстры. Дзеці гадуюцца на прыродзе, дастатак, задавальненне ад працы. А што ты атрымаеш у горадзе? Выгоды? Дык тое самае ў вёсцы можна зрабіць – і ацяпленне, і ваду, і газ, і каналізацыю. Якасць жыцця ў горадзе і вёсцы непараўнальная. У горадзе шмат фактараў, якія пераадолець немагчыма – чысціня паветра ад асабістых высілкаў не зменіцца ніяк.

Калі ад фермы ідуць нітраты ў калодзеж – прыбраў, і будзеш піць чыстую ваду, вырашыў не паліць пластык – атрымаў чыстае паветра. У вёсцы ты сам адказваеш за сваё жыццё, у горадзе ж гэту адказнасць дэлегуеш камусьці і скардзішся, што нешта не пачысцілі, дзесьці не выканалі. Сам жа адасобіўся ад свайго жыцця. Страшна кіраваць сваім лёсам, прасцей аддаць у чужыя рукі.

У вёсцы трэба мала грошай. Уладкаваць побыт няма ніякіх праблем. Стварыць у вёсцы гарадскія ўмовы можа кожны, а вось у горадзе чыстае паветра купіць немагчыма.

Можна завесці пасеку на 300 вулляў і збіраць мёд у прамысловых маштабах, забруджваючы асяроддзе, а можна паставіць 20 вулляў і рабіць экалагічна чысты прадукт, які каштуе ў пяць разоў даражэй і мае попыт.

Пусты лес

Мы ездзім па лясах, але лес пусты. Лясгас замест развіцця лесу стварае паркавую гаспадарку. Задача – вырасціць дзелавую драўніну, але ж так збядняецца прырода. Трэба елкі – астатняе высякаецца, але ж крушына – корм птушак.

Біяразнастайнасць павысіць маю якасць жыцця і дапаможа скараціць затраты на вядзенне гаспадаркі. Будзе куніца і сава – значыць, менш мышэй. Ну, і калі шмат птушачак, гэта такое эстэтычнае задавальненне!

Як выбралі хутар

Адна з прычын пераезду ў вёску – дзеці выраслі, не трэба вырашаць пытанні з адукацыяй. У 2011 годзе выбралі гэты хутар. Выбіраць жыллё трэба ў залежнасці ад мэт. Калі вы аматары палявання – месца павінна гэтаму адпавядаць. На радзе сям'і неабходна, каб кожны расказаў, што трэба яму, прыйсці да паразумення, сумесна стварыць мадэль, што ты шукаеш, а пасля шукаць сярод прапаноў тое, што найбольш блізкае да гэтай мадэлі.

Некаторыя мяркуюць, што можна купіць танны дом, і будзе сваё месца на прыродзе, але яны не ўлічваюць, што дому неабходны пастаянны догляд, без якога той прыходзіць у непрыдатнасць. І калі прыязджаць толькі двойчы на год на тыдзень, то выгадней наведваць аграсядзібу.

Гэты дом ля Сарачанскіх азёр знайшлі выпадкова, глядзелі іншы. Пабудовы ніякія, але пасярод лесу, і гэта нас падкупіла, сосны – абхапіць немагчыма. Дзікія жывёлы прыходзяць на ўчастак.

Як дзеці сталі неймаверна паспяховымі

У нас двое дзяцей, сын **Антон** і дачка **Яўгенія**. Ужо самастойныя, у гэтым месяцы стаў дзядулем.

Дзеці многага дасягнулі, і ў гэтым я бачу кармічны менеджмент у дзеянні. Сын паступіў ва Усерасійскі дзяржаўны інстытут кінематаграфіі, адзіны ў групе скончыў з залатым медалём, атрымаў прэзідэнцкую прэмію каля 10 тысяч долараў, урад Масквы на развіццё бізнесу выдаў 500 тысяч рублёў, ніякіх блатаў, я да кіно не маю ўвогуле ніякага дачынення. Яму проста ўсё вяртаецца. Дачка вучылася ў Чэхіі, прайшла конкурс падтрымкі студэнтаў, са стыпендыяй жыла лепш за нас, ездзіла ў падарожжы. Але жыць у Еўропе не захацела. Яны з сынам арганізавалі "Кіна хаўз" – пакоі, дзе можна і кіно паглядзець, і паесці. Сын кіруе ў Маскве, дачка гаспадарыць філіялам ў Піцеры.

Наша задача як бацькоў – максімальна раскрыць магчымасці дзяцей. Калі прыходзілі са школы і расказвалі: "Наша Мар'я Іванаўна сказала, што рабіць трэба так і так", я адказваў: "Мар'я Іванаўна колькі зарабляе? А твой бацька? Каму верыць?"

Прымайце парады ад тых людзей, якія жывуць так, як хацелі б вы.

Фота Наталлі ТУР.

Аляксандр Дарашэвіч стаў пераможцам у намінацыі "Учынак года-2017" па версіі "Рэгіянальнай газеты".

Дом будавалі, каб сем'і дзяцей прыязджалі гасціць, таму на час, калі яны ў Расіі, мы аказваем паслугі аграсядзібы.

Як пазнаёміўся з жонкай

Нарадзіўся ў вёсцы Петрыкаўскага раёна Гомельскай вобласці, пераязджалі ў іншыя месцы, таму што бацька працаваў у лясной гаспадарцы, яго пераводзілі. Хацеў паступаць, каб займацца прыродай, але бацька сказаў, што хопіць у сям'і леснікоў. Хаця я сваіх дзяцей ва ўсім падтрымліваў, нават шчыра сумніўныя ідэі. Атрымаў адукацыю інжынера-цеплаэнергетыка, працаваў на прадпрыемстве, а пасля адкрыў сваю праектную арганізацыю. Займаўся і альтэрнатыўнымі крыніцамі энергіі, сваім прыкладам паказваю, што гэта добра.

Жонцы Вользе больш трэба людзі, таму яна на некалькі дзён на тыдзень ездзіць у Мінск, там кліенты, ёга. Пазнаёміліся так – пайшоў па размеркаванні ў армію, вярнуўся, сустрэўся з сябрамі – а там і яна была. І ўсё атрымалася.

Пра АЭС і экалагічнасць

Хаця каля нас стаіць АЭС, я лічу, так яе і не запусцяць. Таму наконт экалагічнасці нашага месца не клапачуся. Агратурызм – гэта не калі паказваюць жывёл у клетцы, а калі яны сустракаюцца ў прыродзе.

Дамоў я прыходжу начаваць. Дома няма тэлевізара, і ўвесь час ёсць чым заняцца – у нераст чырвонай рыбы ахоўваў ад браканьераў і разбіраў плаціны, прыбіраю смецце, фатаграфую прыроду, будую, заклаў лесасад. Шмат часу шукаў саджанцы – больш за 30 відаў арэханосаў, сярод іх грэцкі арэх, чорны, фундук, ядомы каштан, кедры. У садзе будуць і чарэшні, абрыкосы, але асноўны акцэнт на арэхі.

Што за бізнес без алкаголю

У сядзібе мы не вітаем алкаголь, забараняем курыць. Нават у міністэрстве кажуць, ну, што гэта за бізнес без алкаголю. Так, калі б мы пускалі застоллі, мы зараблялі б на парадак больш і былі б больш паспяховымі, але з пункту гледжання кармічнага менеджменту мы не былі б шчаслівыя. Таму нашы госці – тыя, хто хоча пабыць на прыродзе.

Чаго баяцца гараджане

Некаторыя гарадскія вельмі далёкія ад прыроды. Прыехалі госці, засталіся ў палатцы, раніцай прыходжу, у палатцы нікога няма. Падыходжу да машыны. Сядзяць там, кажуць, што нейкі жук у палатцы. Ну, іду глядзець, што там за страшны звер, адкрываю палатку – божая кароўка сядзіць!

Падрыхтавала Зоя ХРУЦКАЯ.

Хто пад Смаргонню не бываў, той вайны не ведаў

Маладзечанец – пра падзеі Першай сусветнай у рэгіёне і не ўлічанае пахаванне на станцыі Пруды

Аляксандра Талстая ў Маладзечне. 1915 год.

Карта генштаба Чырвонай Арміі 1920-30-х гадоў. Могілкі абведзеныя.

МАЛАДЗЕЧНА, СМАРГОНЬ

На станцыі "Пруды", што на Маладзечаншчыне, побач са старой шашой Мінск-Вільня знаходзіцца пахаванне. Пакуль яно значыцца як не ўлічанае.

На насыпе плошчай прыкладна 15 на 60 метраў выразна праглядаюцца рады магільных грудкоў і брацкіх магіл правільнай прамавугольнай формы на некалькі чалавек. Колькасць пахаваных – прыкладна 140 чалавек.

Я маю карту Ваеннага геаграфічнага інстытута (Варшава, 1934 год) і карту Генеральнага штаба рабоча-сялянскай Чырвонай Арміі 1938 года, дзе пахаванне выразна пазначанае.

Атрымліваецца, што яно ранейшага перыяду. І, хутчэй за ўсё, часоў Першай сусветнай вайны 1914-1918 гадоў.

У кастрычніку мінулага года тут працаваў 52 пошукавы батальён Міністэрства абароны МУС. Да шкілета раскапалі адну з магіл. Аднак ніякіх вайсковых артэфактаў не знайшлі. Не было гузікаў, какардаў, нацельных крыжыкаў, спражак ад рамянёў, абутку. А калі няма неабходных артэфактаў і дакументаў – значыць, пахаванне не прызнаюць вайсковым. Адпаведна і даглядаць яго не трэба, і помнік-крыж ставіць.

У сувязі з гэтым хочацца прыгадаць, што на правілах рускага імператарскага войска тых часоў, вайскоўцаў, якія паміралі ў лазарэце, хавалі толькі ў нацельнай бялізне. Магчыма, вайсковы лазарэт і знаходзіўся дзесьці побач.

Могілкі месцяцца ў 400 метрах ад будынка чыгуначнай станцыі 1905 года, побач са старой дарогай у фальварак Высакаўшчызна.

Тут ляжаць людзі, вельмі верагодна, салдаты. Да таго ж побач шаша Мінск-Вільня. Едуць замежныя турысты з сядзібы **Міхала Клеафаса Агінскага** ў Залессе, адпачывальнікі ў рэспубліканскі санаторый "Вяжуці" і глядзяць на гэта закінутае пахаванне, якое да ўсяго можа быць вайсковым.

На мае запыты ў архівы РСФСР, кожны з якіх платны, прыходзяць аднолькавыя адказы: звестак няма, архівы па Першай сусветнай вайне да гэтага часу неўпарадкаваныя.

Па ўспамінах мясцовых жыхароў вёсак Баяры, Турэц, Запаляўкі, у 1920-1930-х гадах ад цывільных магілак у Запаляўках да пахавання, пра якое ідзе гаворка, заўсёды раз на год ладзілі Крэсны ход. Паніхіду служылі ксёндз і праваслаўны святар. Быў драўляны памост.

Цяпер асобна хацелася б звярнуцца да тэмы Першай сусветнай вайны ў мясцовасці Маладзечна-Смаргонь. Звесткі пра гэтыя трагічныя падзеі сталі вядомыя мне з розных крыніц, у тым ліку з апублікаваных у друку мемуараў **Аляксандры Талстой** (1884-1979), малодшай дачкі пісьменніка **Льва Талстога**, з мемuараў **Уладзіміра Джункоўскага** – шэфа корпуса жандармаў Расійскай імперыі. Генерал-маёр, маскоўскі губернатар, ён кіраваў адной з Сібірскіх дывізій у раёне Залессе-Крэва, пазней – трэцім Сібірскім корпусам. За тое, што паведаміў **Мікалаю Другому** пра непрыстойныя паводзіны **Рыгора Распуціна**, Джункоўскага адхілілі ад пасады, і ён дамогся пераводу на фронт у дзеючую армію.

Штаб Паўночна-Заходняга фронту дзесятай арміі знаходзіўся ў Маладзечне. Кіравалі ім у розныя часы **Аляксей Эверт** (1857 – 1918), **Антон Дзянікін** (1872-1947), **Яўген Радкевіч** (1851-1930). Вядома, што Эверта застрэлілі чэкісты пры этапаванні ў турму, а Дзянікін эміграваў.

Фронт паміж Смаргонню і Маладзечнам устанавіўся ад 1915 да 1918 года. Насельніцтва з прыфрантавой зоны арганізавана эвакуявалі. Цар Мікалай Другі даваў бежанцам працу і жытло. На кожнай станцыі арганізавалі харчовыя пункты. Па ўспамінах людзей, белага хлеба можна было браць колькі хочаш. Добра забяспечвалі прадуктамі і рускую імператарскую армію.

Станцыя Пруды была ў тыле, за другой лініяй фронту. А штаб корпуса месціўся ў панскім двары Маркава. Цяпер гэта тэрыторыя гатункававыпрабавальнай станцыі. Пэўны час штабам кіраваў азербайджанец **Самадбек Мехмандараў** (1865-1931).

На станцыі Пруды быў харчовы пункт, працаваў рабочы атрад аховы станцыі. Па нямецкіх пазіцыях вялі агонь восем гаўбіц. Для прыкрыцця з паветра ў фальварку Маліноўшчына, у чатырох кіламетрах ад станцыі, размясціўся корпусны грэнадзёрскі авіяцыйны атрад.

Па ўспамінах мясцовых жыхароў, у 1916 годзе адзін з аэрапланаў, вяртаючыся з задання, зачапіўся за электраправады каля вёскі Кучкі, і лётчык загінуў. Магчыма, яго пахавалі на станцыі Пруды.

Аўтар звяртаецца да чытачоў "Рэгіянальнай газеты" з просьбай. Магчыма, у кагосьці ёсць дакументы, фотаздымкі, успаміны пра пахаванне на станцыі Пруды. Перадайце, калі ласка, копіі крыніц у рэдакцыю газеты. Магчыма, гэта дапаможа перавесці пахаванне з разраду не ўлічаных у разрад вайсковых. У далейшым месца будзе дагледжанае і там з'явіцца памятны знак.

Віктар ГОЛУБ, Маладзечна.
Працяг будзе.

КАЛЯНДАР

13 СТУДЗЕНЯ

1593. У Вішневе (Валожынскі раён) памёр (паводле іншых звестак быў забіты) **Сымон Будны**, мысляр эпохі Адраджэння, асветнік, друкар. Нарадзіўся каля 1530 года.

1885. Памёр **Іван Хруцкі**, мастак, заснавальнік жанру акадэмічнага нацюрморта ў беларускім жывапісе.

14 СТУДЗЕНЯ

125 гадоў з дня нараджэння **Канстанцыі Буйло** (сапр. Калечыц Канстанцыя Антонаўна) (1893 – 1986), беларускай паэтэсы, заслужанага дзеяча культуры Беларусі.

100 гадоў з дня нараджэння **Віктара Анікіна** (1918 – 1997), беларускага архітэктара і педагога, які працаваў у канцы 1940 – пачатку 1950-х у Літве; заслужанага архітэктара Беларусі, члена-карэспандэнта Беларускай акадэміі архітэктуры.

1916. Нарадзіўся **Уладзіслаў Чарняўскі** (засц. Амбружын, цяпер Ашмянскі раён), каталіцкі святар, перакладчык літургічных тэкстаў на беларускую мову.

1927. Нарадзіўся **Янка Філістовіч** (в. Паняцічы, цяпер Вілейскі раён), дзеяч нацыянальна-вызваленчага руху. Расстраляны саветамі ў 1953 годзе.

15 СТУДЗЕНЯ

110 гадоў з дня нараджэння **Заіра Азгура** (1908 – 1995), беларускага скульптара, народнага мастака Беларусі, народнага мастака СССР, члена Акадэміі мастацтваў СССР, Героя Сацыялістычнай Працы.

1994. Памёр **Генадзь Каханоўскі**, гісторык, краязнаўца, літаратуразнаўца. Пахаваны ў вёсцы Насілава Маладзечанскага раёна.

16 СТУДЗЕНЯ

1916. Нямецкі фельдмаршал **Гіндэнбург** выдаў загад аб наданні беларускай мове раўназначных правоў з іншымі краёвымі мовамі на акупаваных кайзераўскімі войскамі тэрыторыях.

17 СТУДЗЕНЯ

1979. У СССР прайшоў перапіс насельніцтва, паводле якога на Беларусі – 9 560 000 чалавек.

18 СТУДЗЕНЯ

120 гадоў назад (1895) у мястэчку Івянец, цяпер Валожынскі раён, нарадзіўся **Лявон Більдзюкевіч**, педагог, матэматык, грамадскі дзеяч.

1912. Нарадзіўся **Пётра Сыч** (в. Батурына, цяпер Вілейскі раён), пісьменнік, аўтар аповесці "Смерць і салаўі" пра бітву пад Монтэ Касіна, публіцыст, вязень савецкіх канцлагераў, журналіст, дзеяч эміграцыі ў Вялікабрытаніі і Германіі.

Марыя БЕРАСНЕВА.

Маю права

Усе людзі нараджаюцца свабоднымі і роўнымі ў сваёй годнасці і правах. Яны надзеленыя розумам і сумленнем і павінны ставіцца адзін да аднаго ў духу брацтва.

Усеагульная дэкларацыя правоў чалавека.

Хаця заканадаўства абараняе экалогію, але яго выконваюць недастаткова

На "круглым стале" "Рэгіянальнай газеты" для абмеркавання экалагічных правоў мы запрасілі настаўніцу з Ілы Алену Шачыкаву, гаспадара аграсядзібы на Астравеччыне Аляксандра Дарашэвіча, дырэктара Цэнтра экалагічных рашэнняў у Мінску Яўгена Лабанава і журналіста і арганізатара экалагічных актыўнасцяў Аляксандру Парахню. Вядучай мерапрыемства была журналістка "РГ" Зоя Хруцкая.

Алена расказала, што насупраць яе дома чалавек на сваім участку паставіў дрэваапрацоўчы станок. Шум ад яго перашкаджае жыхарам, а дровы пасля купляюць у тым ліку мясцовыя жыхары.

Алена: Станок вельмі шумны. Побач гаспадар складвае цуркі, тры адзінкі тэхнікі – дарога ніякая. Ён прадае дровы тры гады. За гэты час у доме развяліся жукі-караеды. Жыву на гэтай вуліцы з дзяцінства, побач лес і рэчка. Мы прывыклі, што тут чыста і ціха, самі прыбіралі вуліцу граблямі, дзяцей прывучылі.

У нас ёсць непрацуючая ферма, дзе можна займацца гэтай працай. Ён адказвае, што тут прапісаны і рабіць будзе, што хоча, і гэта не вытворчасць.

Аляксандр: А што сельсавет?

Алена: Старшыня паабяцаў, што дапаможа вырашыць пытанне. Можа, перанясуць станкі.

Аляксандр: Участак прызначаны для жылля. Калі ён наладзіў там шумную вытворчасць, то гэты ўчастак, хутчэй за ўсё, выкарыстоўваецца не па прызначэнні. І ён можа колькі заўгодна казаць, што гэта не вытворчасць, але ёсць нарматывы, колькі чалавек можа вырабіць з падсобнай гаспадаркі. Калі ідзе на продаж, то падаткі плаціць. Акрамя сельвыканкама варта звярнуцца ў санстанцыю – няхай замераюць шум працуючага станка.

Алена: У мяне таксама ёсць шэсць сотак, няўжо і я магу паставіць пілу і дровы секчы на продаж?

Аляксандр: Для вёсак і шматкватэрных дамоў такая праблема актуальная – правілы сумеснага пражывання. Некаторыя лічаць, што шум у вёсцы – гэта не страшна. Раней у вёсках быў стараста, які прыходзіў да такога "раблю, што хачу" і тлумачыў: у нас такія правілы, не падабаецца – пеўня пусцім. Гэта ўжо пагроза, але немагчыма было прыехаць і заводзіць свае парадкі. Вядома, сельсавет зацікаўлены, каб ішлі падаткі, але трэба гэтаму чалавеку стварыць умовы, пры якіх ён не будзе перашкаджаць іншым. Аб'ядноўвайцеся ў змаганні.

Алена: Жывучы ў вёсцы, заўсёды заўважаю смецце, падбіраю, калі проста валяецца. А едзе мінчанін на крутой машыне – нават з аўто не выходзячы, кідае пакет і паехаў. Сабакі разрываюць, і застаецца куча бруду. Калі ідзеш па вёсцы, дзе жывуць мясцовыя, паўсюль чыста, ніхто не шуміць, глядзяць агарод. А мы жывём на ўскрайку, дзе многія прыезджыя.

Магчыма, думаюць, што ніхто не бачыць ці не паскардзіцца, і таму можна рабіць хоць што. Аднавяскоўцы падтрымліваюць мяне, але баяцца. Нібы я самая смелая, гаварыць гавораць, але скарджуся толькі я. Адно спадзяванне на моладзь, і мае вучні заўсёды падтрымліваюць прапановы прыбраць берагі, і бацькі прывучаюць.

"РГ": Аляксандр, вы жылі ў Мінску, а цяпер на хутары Астравецкага раёна. Згодны з параўнаннем гарадскіх і вясковых жыхароў?

Аляксандр: Вырас я ў вёсцы і меў розны досвед жыллёвых умоў. З суседзямі шанцавала не заўсёды, і гэта не залежала, мясцовыя людзі ці прыезджыя. Але часта выхаваныя так: тое, што за агароджай ці за сценамі, ужо не мае, на мяне не ўплывае, і плявацць, што пра мяне падумае сусед.

З-за такіх адносінаў я і шукаў дом на хутары, каб не рызыкаваць і не марнаваць жыццё на перавыхаванне суседзяў. Я тры гады жыву на аграсядзібе, і хаця часта кажуць, што смецяць прыезджыя, па маім досведзе, асноўная частка смецця – ад мясцовых.

> **Мая праблема ў тым, што берагі ракі – суцэльная сметніца. Кажу мясцовым людзям ва ўзросце, ну, вы ж тут жывяце, чаму не прыбіраеце? Адказваюць: а, ну, гэта яшчэ з Савецкага Саюза! А хто ж тады жыў і смеціў, як не вы?!**

Ладзілі там некалькі акцый прыборкі, але фізічна ніяк не можам усё прыбраць. Побач жывуць гаспадары яшчэ адной аграсядзібы, таксама з Мінска прыехалі. Яны заўсёды гатовыя дапамагчы. Сельсавет разводзіць рукамі, а мясцовыя не лічаць патрэбным прыбіраць. Яны не ўспрымаюць гэта сваёй праблемай. Тлумачу, што пасля вы здзіўляецеся, адкуль хвароб столькі ў саміх і дзяцей, дык вось адкуль!

Нядаўна рабілі забор вады на мікрапластык. Здавалася б, заказнік Сарачанскія азёры, а мікрапластык паўсюль. Смецце драбіцца, часцінкі трапляюць у ваду, а пасля вяртаюцца нам. А людзі ў хваробах шукаюць прычыны ў дактарах, хаця стварылі праблему самі.

Першыя разы мне казалі – ну, што там прыбіраць тыя берагі, і так чыста. А калі мы некалькі разоў запар вывезлі прычэпы смецця, гэта ўбачылі. Я прапанаваў раёну арганізаваць камісію ці групу, каб на месцы прыезджалі адразу ўсе зацікаўленыя: санстанцыя, лясгас, ахова прыроды. І комплексна ацанілі, якія праблемы, і на гэтым канкрэтным месцы навялі парадак. І жыхары будуць ведаць, што праз месяц-два камісія можа прыехаць да іх далей наводзіць парадак. Не ў нас там так кепска, а паўсюль!

Алена: Выведу на прыборку хоць пяць вучняў, яны пасля самі сочаць. Калі на прыбраным бутэлька валяецца – сам данясе да сметніцы. Яшчэ наш сусед паліць кару, уявіце сабе наступствы.

Аляксандр: Спальваючы пэўны аб'ём кары, ён выкідвае ў атмасферу шкодныя рэчывы. Ці можна гэта рабіць, а калі можна, то ў якім аб'ёме – гэта таксама рэгулюецца. Няхай праверыць санстанцыя і ахова прыроды. Магчыма, больш правільна кару не спальваць, а вывозіць у вызначанае месца.

Яўген: Калі гэта вытворчасць, то для яе прадугледжаная санітарна-ахоўная зона. Для стандартнай лесапілкі гэта 100 метраў, але неабходна правяраць у кожным канкрэтным выпадку. Я раю пісьмова звярнуцца ў райвыканкам, дзе вы просіце праверыць выкананне заканадаўства па пытаннях распараджэння адходамі – утылізацыю кары, і ўвогуле комплексна прасачыць, што ў яго адбываецца з адходамі. Праверыць, ці прытрымліваецца санітарна-ахоўнай зоны, шумавога забруджвання, аховы працы і тэхнікі бяспекі. Лепш, каб зварот быў ад імя некалькіх жыхароў, заклапочаных, што на такім і такім участку працуе вытворчасць, звязаная з апрацоўкай дрэва.

Заходзячы з таго, што вы расказваеце, там, напэўна, будуць парушэнні. Натуральна, гаспадар павінны ўлічваць інтарэсы мясцовых жыхароў, і просьба праверкі – ваша спроба прымусіць яго дамаўляцца. Калі не дапаможа – можна напісаць наступную скаргу ў аблвыканкам, пракуратуру.

Аляксандр: Так, ён стварае працоўныя месцы, робіць паслугу, плаціць падаткі, але жыве ў соцыуме і павінны лічыцца з вамі. Каб яго праца была плюсам, а не шкодай.

"РГ": Яўген, ці ёсць розніца ў адносінах да экалогіі ў горадзе і вёсцы?

Яўген: Гэта больш залежыць ад узросту, адукацыі. Але жыццё ў горадзе больш уплывае на навакольнае асяроддзе за кошт транспарту, увогуле, за кошт кампактнага пражывання многіх людзей. Сапраўды, складана наладзіць добрую сістэму абыходжання з адходамі для двух мільёнаў, што жывуць на 350 квадратах.

У вёсках даўжэй служыць тэхніка, таму што вяскоўцы часцей яе рамантуюць, радзей мяняюць. З пункту гледжання экалогіі, гэта больш правільна. Гараджане часта мяняюць не толькі праз паломкі, але і таму, што прасцей паддаюцца ўплыву рэкламы і моды. Аднак сельскі лад жыцця сыходзіць. Мы даследавалі паўднёва-ўсходнія раёны Магілёўскай вобласці. Праз год 10-15 там увогуле ўсё будзе добра, таму што не застанецца людзей. Каб засталіся людзі ў вёсцы, неабходна, каб там была праца.

Аляксандр: Праўда, многія баяцца, што калі будзеш выступаць, каб часцей смецце вывозілі, пачнуць пужаць, што падымуць кватрплату. У вёсцы гэтай зашуганасці, можа, і больш, таму што мала працы, і рабочае месца вельмі страшна згубіць. І калі хтосьці не можа ўплываць на мяне, то дакладна ёсць блізкі, на каго націснуць атрымаецца. Спроба абараніць элементарныя правы выбудоўвае ланцужок наступстваў, якія за гэта могуць прыйсці.

Наш уплыў на

"РГ": Якія экалагічныя праблемы найбольш актуальныя ў нашым рэгіёне?

Аляксандра: Магчыма, ёсць некаторыя спецыфічныя, напрыклад, у Маладзечне была актуальнай тэма свінакомплексаў. Але праблем больш універсальных. Напрыклад, смецце. Мы размаўлялі, што той, хто выходзіць на прыборкі смецця, сам смецціць ужо не будзе. Мне падаецца, што тыя, хто на гэтыя прыборкі ідзе, у прынцыпе ніколі не смецяць. Праблема ў тым, што неабходна дагрукацца да тых, хто гэта робіць.

> **Калі пачынаеш прасоўваць нейкія экалагічныя думкі, гэта ўспрымаюць негатыўна, па тыпу: "Вось прыйшлі вучыць мяне жыць". Тлумачыць варта праз тое, што важна і зразумела, – грошы.**

Складана зразумець, што лішні пакет у супермаркеце пасля трапляе ў акіян, у ім блытаецца рыбіна і душыцца. Можна расказваць, што пакет, які бясплатна даюць у краме, на самой справе зусім не бясплатны, на яго вытворчасць выдаткавалі немалыя сродкі, і іх можна накі-

Фота Kkrasnova.ru.

а навакольнае асяроддзе часам мала заўважны для нас, але яго дакладна адчуюць нашы нашчадкі.

роўваць на іншыя мэты. Можна расказваць, як дзякуючы экалогіі магчыма эканоміць сямейны бюджэт.

Аляксандр: Штрафы з'яўляюцца дзейсным сродкам у навядзенні парадку. Некаторым толькі так можна патлумачыць. Пабудаваў дом каля берага, зайшоў за дазволеную адлегласць – усе пашкадуюць, столькі ж уклаў. А калі б знеслі некалькі такіх дамоў і яшчэ штраф выплацілі, праблема дакладна вырашылася б.

"РГ": Высокія ідэі ці грошы павінны весці да экалогіі?

Яўген: Камбінацыя. Напрыклад, у Заходняй Еўропе дзесяцігоддзе вядзецца работа па навучанні людзей. У той жа час даюць вялікія штрафы, калі смецце выкінулі не ў той кантэйнер – сусед патэлефануе і паскардзіцца. Фінансавыя стымулы таксама павінны быць, асабліва пакуль у нас невысокі ўзровень экалагічнай свядомасці. Хаця і цяпер па заканадаўстве мы мусім раздзельна збіраць смецце.

Яшчэ адна праблема – вялікі недахоп інспектараў, якія могуць выпісваць штрафы. Мяркую, што варта пашырыць спектр паўнамоцтваў для народных інспектараў, магчыма, для настаўнікаў, работнікаў сельсавета. Пакеты – вялікая праблема, але цяжка зразумець, прычым тут нашы грошы. Тут можа дапамагчы дэпазітная сістэма. Калі купляем бутэльку з напоем, плацім рубель. Трэба здаць мноства бутэлек, каб за іх здачу атрымаць грошы. Калі ж у цану ўключыць кошт бутэлькі, яна стане 1,20 рубля з тым, што 20 капеек табе вернуць, калі гэту бутэльку здасі ў сістэму збору. Можна выкінуць у кантэйнер, а можна вярнуць грошы. І калі не здасі сам, то знойдзецца той, хто зробіць гэта за цябе.

Аляксандр: Калі ніхто не здае, пытанне арганізацыі збору не стаіць. Першы год, як пераехаў на Астравеччыну, выявіў, каб здаваць другасную сыравіну можна было ў краме. Цяпер усё наладзілі, прадавец кажа, калі едзе машына, і ў гэты дзень адвозім. Так, гэта капейкі, але я раблю, каб усе бачылі, што гэта смецце пераважна з лесу.

Гуляю па лесе і проста па дарозе заадно збіраю смецце, вяртаюся – пакет поўны. Збіраем батарэйкі, два разы на год завожу ў горад. Цяпер пытанне, як энергазберагальныя лямпачкі збіраць, у горадзе ёсць месцы, а ў вёсцы трэба арганізоўваць, за паўгода кантэйнер збярэцца.

Яўген: Важна не столькі сабраць батарэйкі, колькі арыентаваць людзей на тое, каб яны не карысталіся аднаразовымі, а пераходзілі на акумулятарныя. Гэта і больш эканамічна, і адходаў менш. А праблему адходаў мы ніколі не вырашым, калі не будзем займацца мінімізацыяй спажывання.

Аляксандра: Якія хібы заканадаўства ў плане экалогіі вы бачыце?

Яўген: З аднаго пункту гледжання, заканадаўства ёсць. Аднак з іншага – пытанне кантролю і яго выканання рознае. У Мінску частая праблема ў тым, што існуючыя зялёныя зоны імкнуцца забудаваць, і хаця ўсё па заканадаўстве, але па факце гэтых зон усё меней. На жаль, месца органаў аховы прыроды ў сістэме дзяржорганаў не вельмі высокае.

Хаця апошнія гады пачалі прасоўваць тэму зялёнай эканомікі – значыць, заўважаецца, што пры разумным падыходзе экалагічныя справы могуць быць выгаднымі. Аднак ёсць шмат эканамічных фактараў, якія не ўлічваюцца. Напрыклад, эканомія на фільтрах прадпрыемстваў прыводзіць да выкіду шкодных рэчываў. Мы не бачым, што гэта пасля ўплывае на здароўе людзей, яны часцей хварэюць, даводзіцца плаціць больш бальнічных, павялічваецца нагрузка сацыяльных службаў. І калі мы кажам, што ў нас у гэтым месцы чысты лес, складана ацаніць, колькі гэта каштуе і ў колькі абыдзецца шкода пры яго забруджванні.

Аляксандра: Калі з балота здабываюць торф, можна карысць памераць грашмі. А прапанову захаваць, у што можна канвертаваць, каб гэта было зразумела?

Яўген: Для гэтага павінна быць заканадаўчая база. Каб горад, у якога ёсць прапанова правесці праз цэнтр аўтабан, параўнаў выгаду са шкодай у выпадку ўплыву праекта на здароўе жыхароў. Павінны быць стандарты, якімі змогуць кіравацца эканамісты. Аднак трэба таксама глядзець на іншыя краіны, якія значна нас апярэдзілі ў плане клопату за экалогію, і трымаць вочы шырока расплюшчанымі. Яшчэ адзін момант – у галіне аховы прыроды катастрафічна мала спецыялістаў.

> **У Міністэрстве ў аддзеле абыходжання з адходамі чатыры работнікі, якія моцна перагружаныя працай. У аналагічным аддзеле ў Галандыі працуе каля 200.**

Аляксандр: У мяне часам пытаюцца, чаму не іду ў ахову прыроды – няма магчымасці, нават на чвэрць стаўкі! Магу проста паўшчуваць, а каб меў паўнамоцтвы, мог выпісваць пратаколы, быў бы зусім іншы эфект.

Дык мала таго, што людзей не хапае. Сарачанскія азёры на ўскрайку раёна, выклікаю інспектара – кажа, у мяне паліва не хапае. Не наездзішся. Калі знайшоў скід сцёкаў у ваду, зноў выклікаю, прыязджае, так, трэба браць пробу. Але яна несапраўдная, яму трэба выклікаць са Смаргоні санстанцыю, і калі не дай бог проба акажацца нармальнай, яго з'ядуць, што сам прыехаў за 40 кіламетраў і яшчэ выклікаў спецыялістаў са Смаргоні. А ўявіце, колькі часу спатрэбіцца, пакуль пройдзе ўвесь ланцужок.

Яўген: Усё ж тэма экалогіі становіцца больш адкрытай і моднай, далучаюцца валанцёры. Так што можна казаць пра развіццё грамадскага экалагічнага кантролю.

Аляксандра: Калі змагаешся за экалогію, гэта не проста, таму што не заўсёды бачыш вынік сваёй працы. Аднак без гэтага ўнёску нас чакае сумная будучыня.

Зоя ХРУЦКАЯ
ripenie@yandex.by

Фота Наталлі ТУР.

Аляксандр Дарашэвіч з Астравеччыны.

Фота Наталлі ТУР.

Дырэктар Цэнтра экалагічных рашэнняў Яўген Лабанаў.

Фота Наталлі ТУР.

Алена Шачыкава з Ілы.

Фота Наталлі ТУР.

Журналіст і экалагічная актывістка Аляксандра Парахня.

● ШАХМАТЫ З ВІТАЛЕМ КАЧАТКОВЫМ

Біл Гейтс: будучыня за навуковай базай, матэматыкай і эканомікай. Усё гэта развіваюць шахматы

Самы багаты чалавек планеты Біл Гейтс назваў самыя важныя навыкі ў будучыні.

"Я лічу, што заўсёды і ў будучыні будуць важныя базавыя навуковыя веды, матэматычныя навыкі і веды эканомікі", – сказаў мільярдэр.

Гэтыя тры паняцці выдатна выхоўваюцца і асэнсоўваюцца з дапамогай шахматаў. Паспрабую растлумачыць.

Мяне ў школе часта "прыгнятала" гісторыя. Не, не тое, што вы думаеце. Гісторыю я вельмі любіў, але... Адсутнасць сістэмнага і навуковага падыходу ў школьнай праграме пасапраўднаму прыгнятала.

Зноў патрабуецца тлумачэнне. У мяне ў школьным узросце былі, як мінімум, тры "гісторыі". Гісторыя ў звычайнай школе, музычная гісторыя ў музычнай школе і шахматная гісторыя пры дапамозе самастойнага вывучэння. Былі яшчэ асобныя "гісторыі" праз чытанне кніг па-за праграмай. Дык вось, нікім і нідзе не было спробаў злучыць усе гэтыя "гісторыі" ў адзін пазл.

Атрымлівалася, што ўсе яны былі ў нейкай рознай рэальнасці, і амаль нідзе не перакрыжоўваліся. Спробаў з боку школьнай праграмы не рабілася. А ёсць яшчэ і гісторыя хіміі, фізікі, матэматыкі і г.д. Усе людзі і навукоўцы, якія "рухалі" ўсе гэтыя навукі, жылі не толькі ў навуках, але і перасякаліся з літаратарамі, музыкамі, палітыкамі. Уплывалі на ход гісторыі.

Усе гэтыя неспадзяванкі і адсутнасць сістэмнасці ў навучанні я пачаў заўважаць толькі пасля паглыбленага вывучэння шахматаў. Дарэчы, і ў шахматах адсутнасць сістэмнасці і "навуковасці" ў падрыхтоўцы "прабіваецца" з маладых гадоў.

Пачнём з таго, што юнаму шахматысту трэба аб'яднаць свае невялікія пазнанні ў галіне дэбюту, мітэльшпілю і эндшпілю. У тым жа дэбюце выбудаваць стройную сістэму хаця б на адзін першы ход. Напрыклад, на е4. Хоць існуюць і іншыя асноўныя першыя хады: d4, c4, Kf3, якія ў сучасных шахматах перакрыжоўваюцца. Дык вось, трэба выбудаваць сваю сістэму дэбютаў, з адказам на е4. А іх таксама нямала: сіцылійская, французская, Кара-Кан, Пірца-Уфімцава і яшчэ штук з дзесяць абарон і сістэм. І гэта толькі адказы на Е4.

Цяпер адказы абароны за чорных. Трэба ведаць і вывучыць, і сістэматызаваць варыянты абарон на тыя ж е4, d4, c4, kf3. Прычым неабходна акрамя дэбюту ведаць асноўныя планы, варыянты і пераходы з дэбюту ў мітэльшпіль, а часам і ў эндшпіль. Усе гэтыя даволі патрэбныя і элементарныя веды асвойваюцца маладымі шахматыстамі на ўзроўні другога-першага кмс-разраду. Гэтыя элементарныя шахматныя веды і паняцці – выдатны трэнінг навуковага падыходу ў любых сферах чалавечых заняткаў і навукі.

Пра матэматыку і шахматы – другі неабходны навык па Гейтсу – увогуле маўчу. Многія далёка не дурныя людзі лічаць шахматы і матэматыку амаль сёстрамі або братамі... як вам больш падабаецца. Маё меркаванне – дзесьці ёсць невялікае падабенства з элементарнай геаметрыяй. Але больш з логікай. А логіку ў школе не вучаць.

Крыху пра эканоміку і шахматы. Вельмі цікава назіраць у гэтым кантэксце за юнымі шахматыстамі. Часта адразу бачныя "транжыры", якія раскідваюцца шахматным матэрыялам, і акуратныя дзяўчынкі-"бухгалтары", якія скрупулёзна падлічваюць пешачкі. І хлопчыкі-"транжыры", і дзяўчынкі-"шахматныя бухгалтары" па-свойму і ў жыцці маюць рацыю і часта чакана прымітыўныя. І ў "транжырстве", і ў скрупулёзнасці ёсць плюсы і мінусы, а ісціна ў майстэрстве, аналізе, кампетэнцыі.

Падвядзём вынікі. Біл Гейтс "уліў" у сістэму адукацыі ЗША ў 2017 годзе каля 4 мільярдаў долараў для яе паляпшэння. У нас няма такіх Білаў, і ўсе надзеі на саміх сябе. Паводле Гейтса, будучыня за навуковым падыходам, матэматыкай і эканомікай. У гульнявой форме гэтыя базавыя веды выхоўваюцца шахматамі.

Вучыцеся гуляць у шахматы і вучыце сваіх дзяцей.

Віталь КАЧАТКОЎ, майстар спорту па шахматах Беларусі, Маладзечна.

Фітнес-трэнер: "Навагоднія святы – стрэс для арганізма"

МАЛАДЗЕЧНА

Нарэшце, навагоднія святы скончыліся. Салацікі даелі, цукеркі ў навагодніх падарунках засталіся толькі нясмачныя.

І толькі дамашнія вагі стаяць у чаканні сваіх гаспадынь. І, як гэта бывае пасля святаў, вагі ведаюць, што пасля шоку і ўздыхаў на іх будуць станавіцца часцей, бо прыгажуні ўспомнілі пра рэжым.

Мы пагутарылі з фітнес-трэнерам **Марынай Глябец**. І яна расказала, як хутка прывесці сябе ў форму пасля свята.

– Самае галоўнае, – кажа Марына, – што трэба памятаць усім: навагодняя ноч не павінна вылівацца ў навагодні тыдзень! Гэта значыць, мы адзначаем свята адзін дзень, а потым, максімальна хутка, вяртаемся да свайго звычайнага, будзённага ладу жыцця.

У ідэале, як 31 снежня многія любяць хадзіць у лазню, то 2 студзеня трэба ўзяць за звычку хадзіць у трэнажорную залу.

– А перад пешай трэніроўкай у новым годзе трэба зрабіць разгрузачны дзень?

– Калі вы маеце на ўвазе дзень на кефіры, тварагу ці нешта накшталт таго, то гэтага рабіць не варта. Лепш вярнуцца да звыклага, рацыянальнага рэжыму харчавання. Адзінае, можна толькі трохі скараціць колькасць вугляводаў.

– Першая трэніроўка ў новым годзе з чаго павінна пачынацца?

– Першая трэніроўка пасля святаў, ды і ўвогуле першая трэніроўка, павінна быць больш лёгкая. Калі гэта кардыё, то ўмеранае, не занадта інтэнсіўнае. Калі сілавая, то агульная, на ўсё цела, а не па мышачных групах. А яшчэ лепш звярнуцца да трэнера, ён дакладна ведае, у якім рэжыме вам пачынаць трэніравацца.

– Марына, парады даваць лёгка, а вы, трэнер, як перажылі навагоднія святы?

– Навагоднія святы я перажыла нармальна. Дазволіла сабе стравы, якія даўно не ела і якія не часта бываюць у маім рацыёне, але без асаблівай шкоды для арганізма. На святах я са спакойнай душой магу дазволіць сабе расслабіцца, бо ведаю, як хуценька прывесці сябе ў форму.

– 31 снежня вы пайшлі ў лазню ці на трэніроўку?

– 31 снежня я не трэніруюся, бо ў гэты дзень я займаюся падрыхтоўкай да свята. Ды і бяссонная ноч напярэдадні, паўнавартаснае аднаўленне пасля трэніроўкі не атрымаецца. А людзі 31 снежня ўсё ж такі прыходзяць да самага вечара.

– Марына, напярэдадні яшчэ стары Новы год і, магчыма, нехта захоча паўтарыць навагоднюю ноч. Параіце, як гэта зрабіць з максімальнай карысцю для арганізма?

– Каб любое застолле зрабіць максімальна лёгкім і карысным, галоўнае, на мой погляд, абысціся без маянэзу, высокакаларыйных, рафінаваных і перапрацаваных прадуктаў. Для падрыхтоўкі страў абраць мяса і птушку нятлустых гатункаў. Разнастаіць меню вялікай колькасцю свежай гародніны, зеляніны і садавіны. Па спосабе прыгатавання пазбягаць смажання, а аддаць перавагу запяканню і тушэнню.

– Падкажыце эфектыўнае практыкаванне для прэса, ён жа больш за ўсё пацярпеў ад застолля.

– Я не пагаджуся з тым, што ад застолля, перш за ўсё, пакутуе прэс. Як правіла, дадаецца ў праблемных месцах і ва ўсіх гэта вельмі індывідуальна. Каб мінімізаваць гэты эфект, трэба ў першую чаргу рабіць добрае кардыё. А ўвогуле, адны з маіх любімых і дзейсных практыкаванняў на прэс – гэта класічныя скручванні, планка і дыхальнае практыкаванне "вакуум у жываце".

Наталля ТУР.

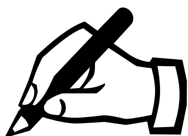
Фота забяспечана Марынай ГЛЯБЕЦ

Марына Глябец ведае, як хутка ўвайсці ў звыклы рытм жыцця пасля святаў.

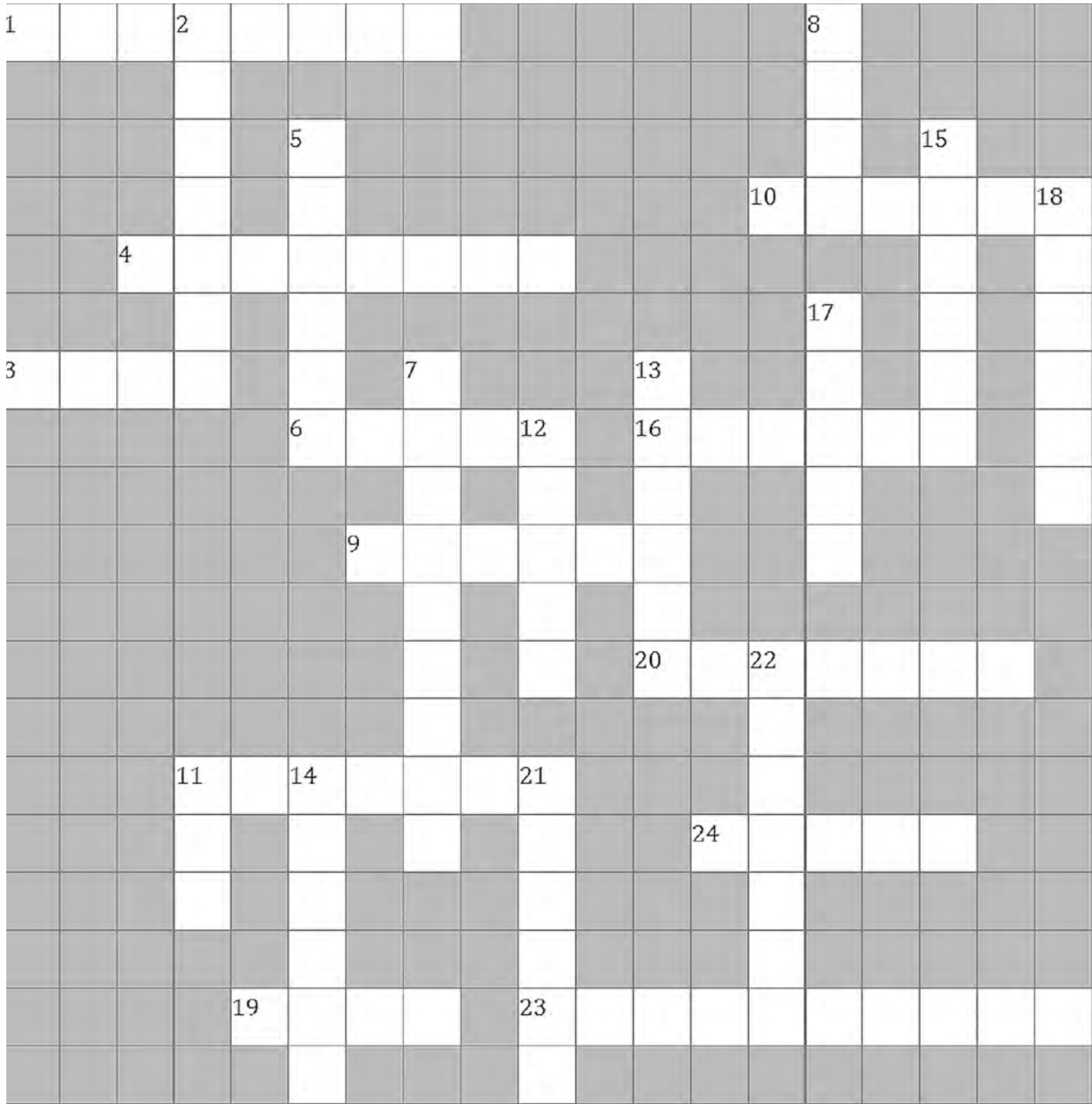
Фірменная страва ад фітнес-трэнера

"Курыца на солі". Курыца націраецца спецыямі і часнаком, на бляху высыпаецца пачак дробнай солі экстра. Кладзецца курыца на соль і адпраўляецца ў разагрэтую духоўку. Запякаць пры тэмпературы 180-200 градусаў прыкладна гадзіну, да гатоўнасці.

Крыжаванка ад “Рэгіянальнай газеты”

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ:
1. Што прапанаваў Адміністрацыі Прэзідэнта атрымаць з Астравецкай АЭС мінчанін Аляксандр Хрол?
3. Прыпеўка: “Тапор, рукавіца, Жана ... не баіцца”
4. Штодзень чалавеку трэба яго 350-700 літраў.
6. Невядомая велічыня, калі “Х” ужо ёсць.
9. Скажонае ўяўленне, уражанне, заснаванае на падмане пачуццяў.
10. Тое, што акружае як рамка.
11. Колькасць рухаў, ваганняў, паўтарэнняў.
16. Той, хто ахоўвае, абараняе.
19. Імя беларускага прафесара медыцыны і прафесара, які стварыў першы правобраз радыёпрыёмніка, але не запатэнтаваў вынаходніцтва.
20. Сукупнасць музычных інструментаў, што ўдзельнічаюць у выкананні музычнага твора.
23. Найбольшы запаведнік у свеце.
24. Высокая травяністая расліна сямейства асаковых.

ПА ВЕРТЫКАЛІ:
2. Металічны сасуд на доўгіх ланцужках, у якім у час набажэнства курыцца ладан або іншыя пахучыя рэчывы.
5. Мнагастворчатыя аканіцы.
7. Мора, якое памірае з-за экалагічнай катастрофы.
8. Гэту рыбіну называюць воднай свіннёй.
11. Джордж Оруэл напісаў эсэ, у якім расказвае пра 11 спосабаў яго прыгатавання. Выбар тэмы патлумачыў так: “Гэта цікава, але не толькі таму, што ён адна з апор брытанскай цывілізацыі, але і таму, што лепшы спосаб – прадмет няпростых спрэчак”.
12. Складаная, заблытаная справа ў судовай практыцы.
13. Жалезны кручок з ручкай для падымання і пераносу скаварады.
14. Калі вам часта пачаў трапляцца падарожнік, значыць, яна паблізу.
15. Меркаваная планета, якая месцілася паміж Марсам і Юпітарам, а цяпер уяўляе сабой пояс астэроідаў.
17. Рыгор Барадулін: “Світанняў я з табой не сустракаў, Не рассякаў вяслом азёрнай хвалі. І толькі ў хваляванні скуб ..., Калі цябе да дошкі выклікалі”.
18. Які стаў халодным.
21. Месца стаянкі Ноевага каўчэга.
22. Мужчына, які танцуе з дамай, суправаджае яе на гулянні.

Адказы на крыжаванку з №51.

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ. 1. Лянота. 2. Кальвінізм. 4. Пешка. 5. Інтуіцыя. 8. Сукенку. 9. Экватар.

ПА ВЕРТЫКАЛІ. 3. Астравец. 6. Наўру. 7. Відэлец. 10. Вада. 11. Нідэрланды. 12. Тэціс.

ГАРАСКОП 12-18 СТУДЗЕНЯ

Авен. Дазвольце лёсу самастойна расставіць прыярытэты, ён ведае, што вам у першую чаргу трэба. Акружыце сябе ўсім, што вы любіце. Ці то гэта сям'я, жывёлы, расліны, хобі – што заўгодна. Ваш дом – ваша сховішча.

Цялец. Спрыяльныя дні, якія дазволяць закласці асновы для дабрабыту ў далейшым. Але ў першую чаргу ад вас патрабуецца не працаваць, а наадварот адпачываць. Менавіта ў пачатку тыдня вы зможаце дасягнуць нейкага фінальнага выніку (хутчэй за ўсё ў справах матэрыяльных), пасля чаго зможаце спакойна задавольвацца тым, што маеце, песціць планы і назапашваць сілы. Адпачынак вельмі карысны не толькі для аднаўлення фізічных сіл, але і для атрымання ўнутранага адзінства, што дае вам магчымасць шырэй глядзець на рэчы і атрымліваць больш значныя вынікі.

Блізняты. Не ўпусціце шанец, які хутка можа падвярнуцца. Вам трэба будзе правярнуць адну справу. Можа, гэта і не зусім законна, але пры спрыяльным збегу абставін вы атрымаеце задуманае і выйдзеце сухімі з вады. А пераможцаў, як кажуць, не судзяць.

Рак. Часцей паўтарайце словы: “Тое, чаго я хачу, з вялікім жаданнем імкнецца быць маім. Такі вось абавязак ва ўсяго, што я хачу, стаць маім”. Запусціце гэтыя словы ў сваю падсвядомасць, і яны будуць дзейнічаць як праграма.

Леў. Якой бы ўладнай і моцнай натурай вы ні былі б, трэба памятаць, што мяккасцю і пяшчотай можна дасягнуць вельмі многага, калі ўмела гэта прымяняць.

Дзева. Перыяд падыходзіць для тых, хто прывык дзейнічаць сваімі сіламі і разлічваць толькі на сябе. Больш упэўненасці ў сабе, усё атрымаецца. Магчыма, вам захочацца паехаць адпачыць. Не варта і думаць. Вы зробіце абсалютна правільны крок, бо адпачынак яшчэ ніколі і нікому не перашкаджаў.

Шалі. Вам цяпер проста неабходная парада блізкага чалавека, бо вы знаходзіцеся не ў тым стане душы, каб прымаць жыццёва важныя рашэнні.

Скарпіён. Не заганяйце крыўды глыбока ў сябе, умейце дараваць. І тады жыццё будзе расквечанае рознымі колерамі вясёлкі, вам не прыйдзецца звяртацца па дапамогу да доктара.

Стралец. Дазвольце усяму адбывацца так, як адбываецца, адпусціце ўсё на волю лёсу. Бо самім змяніць вам наўрад ці ўдасца, а так яно выйдзе нашмат лепш.

Казярог. Праявіце мудрасць – успрымайце ўсе падзеі, як урокі жыцця, якія неабходна вывучыць, асвоіць і выкарыстоўваць у далейшым. Бо не толькі ў радасці пазнаецца наш сапраўдны свет.

Вадалей. Не распыляйцеся. І памятайце: вы можаце дасягнуць усяго, калі будзеце да гэтага імкнуцца. А дапамагаючы іншым, вы зможаце займець мір і шчасце, гармонію ва ўласнай душы. Вам прыйдзецца ўясніць гэту мудрасць і ўвасобіць яе ў жыццё.

Рыбы. Работа, якую спатрэбіцца рабіць цяпер, вам хутка надакучыць, і захочацца змяніць абстаноўку, прыўнесці ў жыццё штосьці новае і лёгкае, павесяліцца ці аддацца разважанням, зрабіць перастаноўку дома, ці дазволіць сабе пагультайнічаць.

Марыя УРБАНОВІЧ.

СУДОКУ

3							2	
				2			1	
				9		4		
6								
			1				7	
9	4							
		7	3					
					5	6		
		2						9

Запоўніце ўсе пустыя клеткі з дапамогай лічбаў ад 1 да 9 так, каб у кожным радку, слупку і кожным раёне (3х3) лічба ад 1 да 9 сустракалася толькі адзін раз.

Мінскі абласны драматычны тэатр

РЭПЕРТУАР НА СТУДЗЕНЬ

РАНІШНІЯ СПЕКТАКЛІ

ПРЭМ'ЕРА. “**Тайна вострава людаедаў**” (пірацкі трылер у адной дзеі) 8+, *Дамір Салімзянаў*
14 студзеня – у 11:00

ВЯЧЭРНІЯ СПЕКТАКЛІ

“**Вакзал на траіх**” (трагікамедыя ў 2-х частках) 16+, *Ігар Балабко*
12 студзеня – у 19:00

“**Нязваны госць**” (сур'ёзная камедыя) 16+, *Святлана Бартохава*
17 студзеня – у 19:00

“**Шукаю сапраўднага мужчыну**” (камедыя ў 2-х дзеях) 16+, *Алена Папова*
21 студзеня – у 17:00

“**Прыгажуні**” (амерыканская камедыя) 16+
26 студзеня – у 19:00

“**№13**” (камедыя ў 2-х дзеях) 16+, *Рэй Куні*
28 студзеня – у 17:00

Тэатр мае права на замену спектакляў.
Маладзечна, вул.Чкалава, 7.
Кантактныя тэлефоны:
74-63-86 – намеснік дырэктара,
74-63-88 – галоўны адміністратар,
74-63-85 – каса.
E-mail: modt@tut.by, www.theatre-modt.by

УНП 600066659

Мінскі абласны тэатр лялек “Батлейка”

РЭПЕРТУАР НА СТУДЗЕНЬ

“**Меч анёла**” (батлеечная варыяцыі), І.Сідарук (бел.)
14 студзеня – у 12:00

“**Шчаўкунчык**” (калядная казка), Э.Т.А.Гофман (рус.)
21 студзеня – у 12:00

“**Залатая табакерка**” (казка-жарт), А.Плютава
28 студзеня – у 12:00

Чакаем вас, шаноўныя гледачы, у нашым тэатры па адрасе:
Маладзечна, вул. Драздовіча, 5-в.
Тэл. (8-0176) **74-62-19, 50-56-96.** УНП 600136804

ISSN 1991-7155

Рэгіянальная газета. Rh.by

НАЙЛЕПШАЯ РЭГІЯНАЛЬНАЯ ГАЗЕТА ГОДА 2017 · 2015

тэлетыдзень

● НАДВОР'Е

13 студзеня, субота

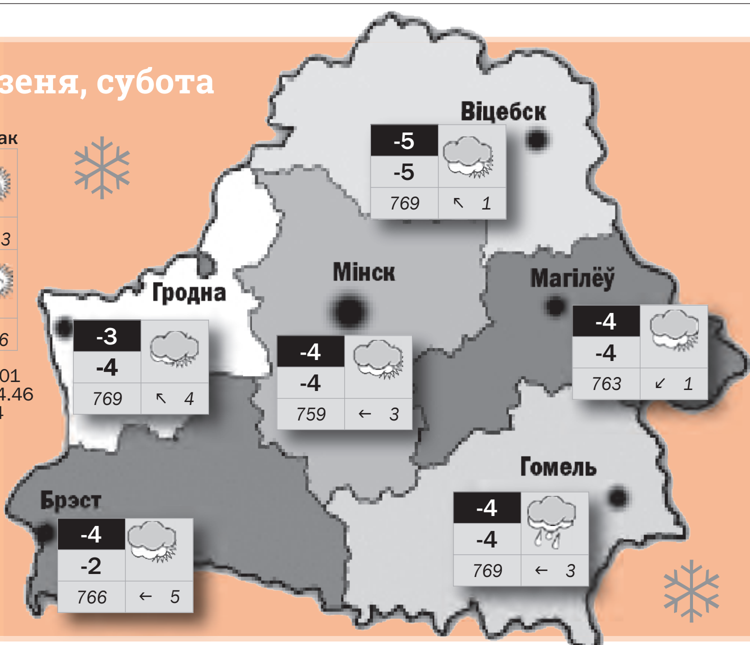
	Пятніца		Субота		Нядзеля		Панядзелак	
Мінск	-1 / -2		-4 / -4		-6 / -6		-9 / -6	
	729	↑ 6	759	← 3	756	↖ 4	755	← 3
Вільня	-2 / -2		-5 / -4		-7 / -5		-8 / -5	
	763	← 4	766	↖ 3	762	↖ 3	759	↑ 6

Тэмпература паветра	Воблачнасць ападкі	Усход, захад па Маладзечне
Ціск (мм рт. сл.)	Хуткасць ветру м/с	

Усход 9.26
Захад 17.17
Даўжыня дня 7.51

Усход 6.01
Захад 14.46
Квадра 4

● ЭКСТРЭМУМЫ НАДВОР'Я

ВІЛЕЙКА

Мінімальная тэмпература -28,6 °С у 1963 годзе
Максімальная тэмпература +6,7 °С у 2007 годзе
Максімальная колькасць ападкаў 14,2 мм у 2016 годзе
Паводле meteoinfo.by

Ірма і Март дзякуюць за падарункі "Рэгіянальнай газеты"

Пераможца акцыі "Мой гадаванец" Вольга Малько на мінулым тыдні зайшла да нас за падарункамі.

Прыйшла адна, а ўжо ўвечары даслала фотаздымак сваіх гадаванцаў Ірмы і Марта з падоранымі цацкамі.

Аднак ад асноўнага падарунка – корму – сабакі і іх гаспадыня адмовіліся. Не, не таму, што нашы пераможцы пераборлівыя, а таму, што Вольга палічыла гэты корм больш патрэбным сабакам з прытулку.

Але вось бяда, у Маладзечне такога прытулку няма нават у праекце, а ў Вілейцы закрыўся яшчэ восенню. Таму корм стаіць у рэдакцыі. І мы абавязкова яго перададзім таму, хто мае ў ім патрэбу.

Аддзел інфармацыі.

Чытайце праз тыдзень:

- 19 студзеня адзначаецца Дзень выратавальніка. Усім вядома, што гэта прафесія звязаная з рызыкай, але хто яны, героі, якія атрымалі сёлета ўзнагароду "За мужнасць"? Пазнаёмімся з тымі, хто ў 2017 годзе ратаваў людзей на пажарах і ў ДТЗ, у наступным нумары.

● ЭКСПРЭС-АПЫТАННЕ

Якую экалагічную праблему вы лічыце найбольш небяспечнай для сябе?

Ірына Папова, у дэкрэтным адпачынку, Маладзечна:
– Не ведаеш, што есці, каб гэта было карысным для дзіцяці і для сябе. Глядзіш на малако, што захоўвацца паўгода, на круасаны, што ледзь не цэлы год быццам бы іх толькі спяклі, на агуркі, якія прадаюцца ў студзені, і думаеш, чым гэта пагражае арганізму.

Наталля Міхалевіч, студэнтка, Вілейка:
– Такой праблемай лічу перанаселенасць. Яна вядзе да ўзмацнення ўсіх астатніх экалагічных праблем.

Алег Бурко, будаўнік, Маладзечна:
– Не задумваўся асабліва. Магчыма, забруджванне паветра ад транспарту і прадпрыемстваў, асабліва ў вялікіх гарадах. У Маладзечне па гэтай праблеме яшчэ жыць можна.

Вікторыя Іванец, работніца культуры, Вілейка:
– Асабіста для сябе самай страшнай экалагічнай праблемай лічу вялікую паводку, бо не ўмею плаваць.

Марыя Кіпель, студэнтка, Вілейка:
– Забруджванне вады. Гэта выклікае новыя хваробы, пагаршэнне здароўя ва ўсіх людзей, і ў мяне ў прыватнасці.

Вольга Зелянко, медсястра, Маладзечна:
– Забруджванне лясоў. Люблю хадзіць у ягады і грыбы, вельмі непрыемна бачыць там горы смецця.

Кірыл Макарэвіч, кіроўца, Маладзечна:
– Не ведаю нават, якую праблему выдзеліць. Тое ж забруджванне вады і паветра аднолькава небяспечнае для ўсіх. Таму і для мяне.

Падрыхтавала Аксана ЯРАШОНАК.

Рэгіянальная газета. Rh.by
Аб'ём 6 друкарскіх аркушаў фармату А2.
Тыраж 5000 экз. Індэкс 63212 (індывідуальная падпіска), 632122 (ведамасная падпіска).
№2 (1185) 12.01.2018. У розніцу – цана свабодная.
Друкарня УП "Плутас-Маркет", 220137, г. Мінск, вул. Халмагорская, 59-а.
Ліцэнзія ЛП №02330 /190 ад 30.04.2004 №93.
Зак. 42. Падпісана ў друк у 9.00 11.01.2018.
Галоўны рэдактар Аляксандр Барысавіч МАНЦЭВІЧ.

Заснавальнікі: Аляксандр Манцэвіч, Ніна Манцэвіч.
Рэдакцыя: **222310, Маладзечна, Вялікі Гасцінец, 143, оф. 518.**
Тэл.: **(80176) 53-78-04** (рэклама, факс), **53-78-05** (дырэкцыя, загадчык аддзела інфармацыі), **53-78-06** (журналісты), **(8029) 573-28-47, 676-84-20.** E-mail: reklama@rh.by, regionnews@rh.by, http://rh.by
Разліковы рахунак BY06BELB30121640300040226000 у ААТ "Банк БелВЭБ" аддзяленне ў Маладзечне, BELBBY2X, атрымальнік ТАА "Рэдакцыя газеты "Рэгіянальная газета", УНН 600288444, АКПА 06082329.
Пасведчанне №731 ад 12.10.2009 г. Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь.